

# Tijding 2000 – 3



*Kroniek van de heemkundekring*

*Het Zuidkwartier*

Het Zuidkwartier betreft het gebied  
ten zuiden van Bergen op Zoom,  
omvattende de plaatsen Hoogerheide,  
Huijbergen, Ossendrecht, Putte en  
Woensdrecht.



*Tijding*

2000 - 3

*Uitgave van de*

*heemkundekring*

*Het Zuidkwartier*

*23<sup>e</sup> jaargang*

*dec. 2000*

## VAN DE REDACTIE

De laatste Tijding van het jaar 2000 ligt weer voor u om gelezen te worden.

We meenden u de geschiedenis van de speelkaart te moeten presenteren, omdat de interessante lezing door “te” velen is gemist.

Verder treft u een artikel aan over de “Bedevaart” naar Rome naar aanleiding van de recente heiligverklaring van zuster Marie Adolphine uit Ossendrecht.

We wandelen onder leiding van A. van Zunderd nog even verder in de bossen van Moretus te Putte.

Ook hebben we weer bijzondere foto’s geplaatst over het leven en werken van mensen in onze Zuidwesthoek.

De hoofdmoot gaat deze keer over krantenberichten in het jaar 1900, zodat u de gebeurtenissen uit dit jaar kunt vergelijken met de eigen geschiedenis in het eerste jaar van 2000.

De redactie bedankt de schrijvers voor hun bijdragen en wenst de lezers veel leesgenot toe tijdens de komende lange winteravonden.

\*\*\*\*\*

### “TIJDING 2000-3”

#### Inhoudsopgave

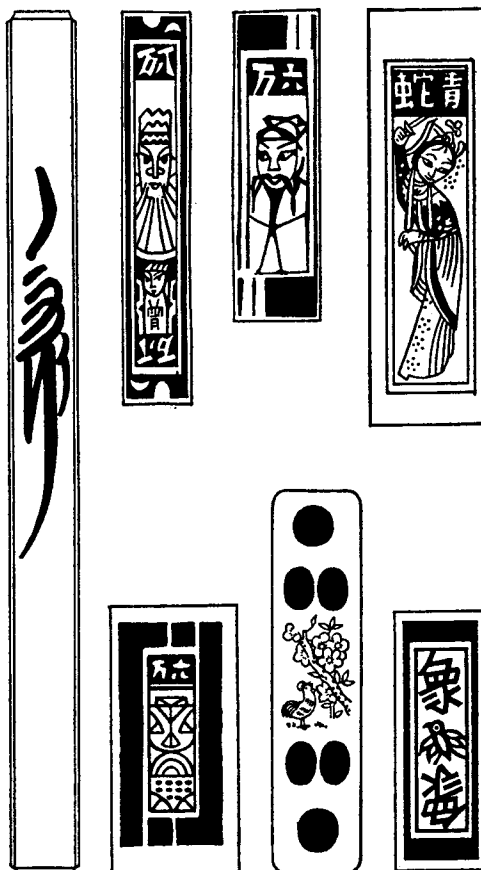
	<b>Blz</b>
Van de redactie	2
De geschiedenis van de speelkaart, door H. Jansen	3
Wandelen in het Moretusbos te Putte, door A. van Zunderd	10
Eigentijdse bedevaart naar Rome, door mevr. C. van Sprundel	15
De muzikanten van de Fanfare, door D. Adriaansen	19
De lassers van de NV Holland te Bergen op Zoom, foto’s T. Ots	20
Bergen op Zoomse Courant in 1900, door D. Adriaansen, P. de Ridder en P. van Meir	22
Familiefoto’s, diverse inzenders	51
Reactie op oude foto’s vorige Tijding, diverse inzenders	53
Samenstelling bestuur	54
Informatie werkgroepen	55
Informatie voor de lezer	56

# DE GESCHIEDENIS VAN DE SPEELKAART

door H. Jansen

Tussen de eerste vermelding van de speelkaart in Europa in kronieken van de stad Viterbo en het begin van de speelkaartenrijverheid in Turnhout ligt een hele boeiende geschiedenis. Aangenomen mag worden dat de oorsprong van de speelkaarten in Azië ligt, ook al zijn ze dan qua vorm en uiterlijk nog al verschillend van de onze. In Korea zijn het lange smalle kaarten met een Koreaans karakter op de beeldzijde van de kaart. In China kent men kaarten die afgeleid zijn van geld, van het schaakspel en van het dominospel.

Japan kent ook een groot aantal speelkaarten; het zijn kleine kaartjes van stevig karton, aan de achterzijde beplakt met bruin of zwart papier. De randen worden omgeslagen aan de voorzijde.



. Boven: Koreaanse kaart, vervolgens drie Chinese kaarten, afgeleid van papieren geld. Onder: Javaanse kaart, afgeleid van Chinese 'geldkaarten'; Chinese dominokaart; Chinese schaakkaart.

In India vinden we de handgeschilderde Hindoe kaarten in rechthoekige vorm, maar het meest bekend zijn de ronde kaarten, vaak juweeltjes van Indiase miniatuurkunst.

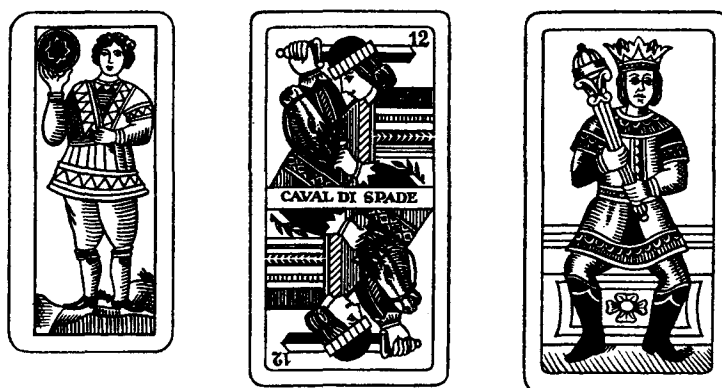
Over de vraag hoe speelkaarten in Europa hun intrede hebben gedaan tasten de geleerden in het duister.

Vast staat echter dat in de tweede helft van de 14<sup>e</sup> eeuw voor het eerst speelkaarten werden gesignaleerd en dat zij zich in ongelofelijk tempo over Europa hebben verspreid.

Aangenomen wordt dat speelkaarten door de Saracenen in Europa werden geïntroduceerd. In het Topkapi-museum in Istanboel bevindt zich een zogenaamd Mamelukkenspel. Als kaartkleuren hebben deze kaarten geen harten, schoppen, etc., maar zwaarden, munten, bekers en stokken. Dit spel dateert weliswaar uit de 15<sup>e</sup> eeuw, later is echter nog een kaartfragment gevonden waarvan men aanneemt dat het uit de 12<sup>e</sup> eeuw stamt. In dit spel vinden we het woord na'ib, dit woord vinden we ook in Italië waar de eerste kaarten 'nayb' werden genoemd. Na'ib is van duidelijke Islamitische oorsprong.

Ook in Spanje werden, en worden nog steeds, de kaarten 'naipes' genoemd. De eerst gesignaleerde kaarten in Italië bezaten ook de eerder genoemde kaartkleuren zwaarden, munten, bekers en stokken. Er bestaat dan ook een sterk vermoeden dat de Arabische kaarten na de 13<sup>e</sup> eeuw via het Turkse Rijk in Europa terecht zijn gekomen.

In de geschiedenis van de stad Viterbo beschrijft Covelluzzo dat in het jaar van grote tegenspoed (1379) het kaartspel werd geïntroduceerd, het kwam van de Saracenen en werd Nayb genoemd. Daar Covelluzzo zijn kroniek in 1480 schreef is het best mogelijk dat de speelkaarten al eerder werden gebruikt. Dit blijkt uit een tractaat van een zekere monnik Johannes uit Freiburg, hierin beschrijft hij dat een zeker kaartspel, genaamd Ludus Cartarum, tot ons is gekomen in het jaar 1377, maar wanneer en door wie het uitgevonden is weet ik niet.



Noord-noordoost-Italië: muntenvoetknecht (type Bresciana); zwaardenruiter (type Triestina); stokkenkoning (type Trentino).

Het kaartspel blijkt zich als een olievlek te verspreiden, zoals blijkt uit de verschillende verbodsbepalingen, decreten, kasboeken en verhalen. Inderdaad ook verbodsbepalingen, want het spel nam zulke onrustbarende vormen aan, met name het spelen om geld en het vals spelen, dat de overheid evenals de geestelijkheid, bekommerd om de goede orde moesten ingrijpen om de burgers tegen zichzelf te beschermen. Zoals reeds verteld is zagen de eerste kaarten er anders uit. Ze bestonden uit reeksen met opklimmende waarden en de kaarten met de hoogste waarden vertoonden afbeeldingen van figuren. In Italië en in Spanje waren dat een voetknecht, een ruiter en een koning, in Duitse gebieden waren dat een onder- en een oppermaarschalk, kortweg 'Unter' en 'Ober' genoemd, en een koning. De kaartkleuren bestaan uit harten, bladeren, eikels en bellen. In Zwitserland zijn de harten en bladeren vervangen door schilden en rozen.



Ridder Roeland als ruitenoer uit een Frans spel, circa 1500. Ruitenoer (type Bourgondie), vroeg zeventiende eeuw.

Waren de eerste kaarten met de hand geschilderd en kon alleen de adel zich permitteren om speelkaarten te laten maken, met de ontwikkeling van de houtsnedetechniek en later de kopergravure kwam de produktie van speelkaarten in een stroomversnelling terecht.



Er zijn nog fraaie staaltjes van kaartkunst bewaard gebleven uit de 15<sup>e</sup> eeuw, door hofschilders die van hun heer opdracht kregen een fraai spel te ontwerpen. Zoals het hof van de Visconti's in Milaan of de Estes in Ferrara, die schitterende tarokkaarten hebben laten vervaardigen. Uit het Duitse gebied zijn o.a. bekend het Ambraser Hofjagdspiel en het Stuttgarter Jachtspel. Aan de lijst van handgeschilderde 15<sup>e</sup> eeuwse spellen is sinds enkele jaren het omstreden Bourgondische jachtspel toegevoegd. Het spel werd ontdekt door Harry Kenter uit Amsterdam. In 1983 werd het spel uit laatste kwart van de 15<sup>e</sup> eeuw op de veiling van Sotheby's in Londen aangekocht door het Metropolitan Museum of Art, New York voor 90.000 Pond.

In het gebied van der Bovenrijn zijn ook een aantal schitterende in kopergravure uitgevoerde spellen ontstaan door vaak onbekende meesters, die alleen naar hun initialen genoemd worden, o.a. de meesters E.M. en P.W., of de Meester der Speelkaarten.

De speelkaarten met het Duitse kleursysteem kenmerken zich vaak door de illustraties die op alle kaarten voorkomen. Naast de figuurkaarten zijn op de puntenkaarten kleine charmante illustraties aangebracht. Hierdoor moesten alle kaarten in houtsnedetechniek worden uitgevoerd, de kleur werd daarna door middel van sjablonen aangebracht.

In Frankrijk ontstonden speelkaarten met een eenvoudiger kleursymboliek; de ons bekende harten, ruiten, klaveren en schoppen. Het gebruik van het Franse kleursysteem vereenvoudigde de produktiemethode. Nu hoefden alleen maar de figuurkaarten in hout worden gesneden en de puntenkaarten werden in rood en zwart gesjabloneerd.

In Frankrijk waren een groot aantal kaartenmakers werkzaam. Lyon en Rouen waren centra van deze nijverheid. Van hieruit werden grote hoeveelheden geëxporteerd naar Zwitserland, Oostenrijk, etc. waar het regionale beeld sterk werd beïnvloed, en naar Engeland. In Engeland werd het beeld van Rouen langzaam omgevormd tot het Engelse beeld, het brede decoratieve beeld, dat uitgroeide tot een internationaal beeld dat tot op heden een grote populariteit geniet.



Tijdens de Franse revolutie werden in de ontluistering van de koninklijke familie en de adel ook de speelkaarten niet ontzien. In het begin werden eenvoudig de kronen van de houtblokken afgesneden waardoor een verminkt kaartbeeld ontstond. Later werden er nieuwe speelkaarten ontworpen welke verheven allegorische voorstellingen droegen in de geest van de nieuwe republiek. Er werd afgerekend met de klassieke koningen.

Na de revolutie werd door Gatteaux een nieuw spel ontworpen gebaseerd op het bekendste Franse beeld van voor de revolutie; het zogenaamde Parijse beeld. Dit beeld wordt nog steeds in Frankrijk gebruikt, en met een lichte variant ook in België.

Na de opzegging van het Edict van Nantes door Lodewijk XIV in 1685, was het gedaan met de religieuze vrijheid van de Franse Hugenoten. Velen zochten hun heil in het buitenland en met name Amsterdam was een vrijplaats voor velen. Ook een aantal kaartenmakers ontvluchtten Frankrijk in de richting van de Nederlanden.

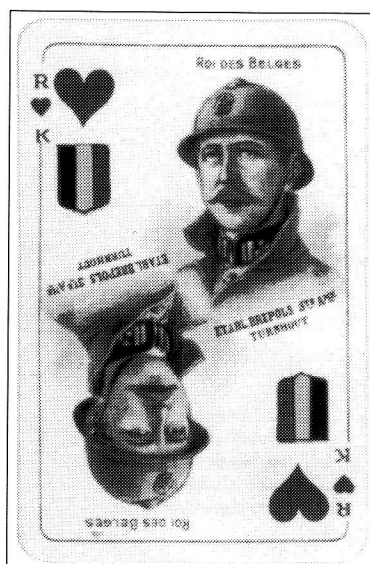




In het begin van de 20<sup>e</sup> eeuw was de “drukunst” zo ver gevorderd dat er heel mooie speelkaarten gedrukt konden worden

Boven de Koningin der Nederlanden Wilhelmina als hartenvrouw

Onder Koning Albert van België en een hartenboer met de afbeelding van een binnenschipper



In de Zuidelijke Nederlanden wordt voor het eerst melding gemaakt van speelkaarten in 1379. Aan het hof van de hertogin Johanna van Brabant, en haar tweede echtgenoot Wenceslaus van Luxemburg. Bordspelen en dobbelen waren een geliefd tijdverdrijf. Het eerste 'Quartspel' werd op 14 mei 1379 gekocht. Het eerste belangrijke speelkaartencentrum was Doornik, in de 15<sup>e</sup> eeuw een vrije kroonstad en belangrijk centrum van kunstambachten. Antwerpen beleefde in de 16<sup>e</sup> eeuw zijn gouden eeuw. Tussen 1540 en 1626 waren er 24 meesterkaartenmakers, van wie meerderen afkomstig uit Doornik of Rouen. Tevens was er een enorme export van speelkaarten vanuit Antwerpen. Na de val van Antwerpen in 1585 weken velen uit naar de Noordelijke Nederlanden.



*. Twee kaarten van het Parijse type; enkel beeld van vóór 1816 en het modernere dubbelbeeld sinds 1816.*

Ook op speelkaartengebied is Amsterdam in de 17<sup>e</sup> eeuw niet onbelangrijk. De oudst bekende vermelding van het kaartspel in een Amsterdamse stadskeur dateert uit 1413. Hierin werd het dobbelen verboden maar het kaartspel bleef geoorloofd. In 1589 is de eerste met naam genoemde kaartenmaker bekend: de 'troefspelmaker' Bartholomeus Jansz uit Luik. Een van de eerste belangrijke namen was Pieter Mefferdt, die grote hoeveelheden kaarten exporteerde naar Portugal en Noord-Duitsland. Daar waren zijn kaarten zo populair dat men in de volksmond niet van speelkaarten sprak maar van 'Pieter Mefferts boek'. Weinig is bekend van zijn productie, wel weten we dat hij het beeld van Rouen gebruikte.

Turnhout is de laatste in de reeks van steden waar de speelkaartennijverheid tot ontwikkeling kwam.



*. Hartenboer en halvemaanvrouw uit een Frans spel, vijftiende eeuw. De halve maan als kleursymbool is later vervangen door ruiten.*

De totale geschiedenis van de speelkaart is zeer boeiend. Over het spel zou nog heel veel te vertellen zijn; welke spellen werden er zoal in de loop van de eeuwen gespeeld. Vooral de geestelijkheid trok vaak fel van leer. Men noemde het immers het Duivels Prentenboek.



*Twee kaarten uit de Franse revolutie: schoppenboer als de 'Gelijkheid', 1792; de 'Huwelijksvrijheid' uit een ander spel als klavervrouw, 1793.*

Een apart verhaal is natuurlijk het gebruik van speelkaarten om de toekomst te voorspellen. Een belangrijke naam in de waarzeggerij is die van Mlle Lenormand, die eind 18<sup>e</sup> begin 19<sup>e</sup> eeuw belangrijke personen onder haar cliëntele had, zoals Josephine de Beauharnais.

Ook in de magie worden speelkaarten gebruikt. Iedere goochelaar zal speelkaarten in zijn optreden gebruiken en vaak worden er verbluffende trucs mee vertoond. Vaak probeerde de overheid door het invoeren van een belasting op speelkaarten de speeldrift in te tomen, maar dit is nooit gelukt. De versierde schoppenaas in het Engelse spel is een overblijfsel van belastingmaatregelen, omdat deze kaart fungeerde als belastingaas. De speelkaartenfabrikant mocht deze kaart niet zelf drukken maar moest hem kopen van de overheid en daarmee was aan de belasting voldaan. Op het namaken van de schoppenaas stond zelfs de doodstraf zoals Richard Harding in Engeland in 1805 moest ervaren.

Later werden spellen van een belastingstempel voorzien zoals in Nederland het geval was. Er werden dan ook grote hoeveelheden speelkaarten over de Nederlandse grens gesmokkeld.

In 1925 werden bij de grensovergang Poppel in één maand 3451 gesmokkelde spellen in beslag genomen. Men besloot in Nederland in 1927 de belasting op speelkaarten op te heffen.

Speelkaarten zijn door de eeuwen altijd een spiegel van hun tijd geweest; politiek en satire, vorstenhuizen en geschiedenis, folklore en humor, jacht en zeevaart, literatuur en muziek, film en theater, landschaps- en stedenschoon worden op speelkaarten afgebeeld, evenals Pin Up girls.

Later werden speelkaarten ook als reclame object en kunstuiting gebruikt. Op deze wijze beleven velen genoeg aan der speelkaarten; de opdrachtgevers, de ontwerpers, de speelkaartenfabrikant, de spelers, maar ook de kunsthistorici en de verzamelaars. Vooral dank zij de laatsten is de belangstelling voor een belangrijk randgebied van de cultuurgeschiedenis nog steeds in stijgende lijn.

**BRON:** De geschiedenis van de Speelkaart, door H. Jansen.

## Een wandeling door het Moretusbos in Putte.

Na ons bezoek aan de Geldberg, waar we natuurlijk geen cent vonden, zetten we onze wandeling voort, verder het bos in. Boven op de berg stond nog wel een vader met twee kleine kinderen uit het Belgische Gent, die ons vroeg of er misschien nog geld in de berg zat. We hebben hem maar verteld dat het hoogstwaarschijnlijk verloren moeite zal zijn om de hele berg te gaan ompspitten.



### **Elfurendreef**

Ik schreef het al in de vorige aflevering: we krijgen steeds meer respect voor de manier waarop die vroegere wildert van Putte, met de primitieve middelen van toen, schop en kruiwagen en misschien een enkel paard en kar ontgonnen is. Dat dit alles veranderd kon worden in prachtige lanen in barokke tuinstijl.

Één hoofdas (Ravenhof-Gloriëtte) en allerlei symmetrische patronen, aangelegd door het hele bos. Die zullen u tijdens het wandelen zeker opvallen. Het is hier gewoon ontzettend mooi aangelegd.

Wat ik ook aardig vond was de naam die men aan deze hoofdas gegeven had: de "Elfurendreef". Aan deze laan konden de arbeiders merken wanneer de middagschaftijd naderde. Om elf uur stond de zon precies in het verlengde van deze hoofdas en dus ook in de dreef die achter de Gloriëtte verder loopt. Hier moest dus de jonker met zijn familie of gasten kunnen "flaneren" of zich in een open koets kunnen laten rondrijden en trots zijn verworven bezittingen kunnen overzien en aan zijn gasten tonen. Soms vragen wij ons af, hoe is het mogelijk dat zulke grote werken door één persoon, Johannes Josephus Moretus, gefinancierd konden worden?

In de verhalen over hem lezen we dat hij alle mensen die voor hem werkten ruimschoots beloonde, omdat hij zo sociaal voelend was. De man moet ontzaglijk rijk geweest zijn.



### **Het Fortje**

Maar kom. : we moeten wel verder. We nemen de derde afslag rechtsaf en ook dit pad is door diepe sporen vol water zo goed als onbegaanbaar geworden. Toch staan ook hier nog enkele bijzonder mooie nier- en dubbelloofvarens.

Nu hoor ik u al zeggen; waarom hebben Adrie en zijn vrouw zo een bijzondere interesse voor die dubbelloofvarens? Niet verder vertellen: omdat deze varensoort bij niet al te strenge winters groen blijft, en er hier in onze omgeving niet zo veel voorkomen. Dus toch een beetje bijzonder.

Dit pad leidt ons naar "het Fortje", een iets hoger gelegen gebiedje, omgeven door een aarden wal en een gracht. Volgens de overlevering heeft het als tijdelijk vestingwerk gediend ten tijde van Napoleon. Van vroegere bebouwing is echter niets te zien. Het is hier helemaal vol begroeid met adelaarsvarens waardoor we ons in een heel andere wereld wanen. Op deze plek kunnen we pas goed waarnemen hoeveel werk al die inwoners van Putte hebben moeten verrichten om dit parkbos te maken tot wat het geworden is.

Terugkomend uit "het Fortje" zien we een stuk heel open bos met veel beuken van vrij jonge leeftijd. Hier is tijdens de laatste wereldoorlog al het rechte hout door de Duitsers weggekapt en na de oorlog door Karel Moretus Plantin (1875-1960) weer opnieuw aangeplant.

### **De Polderkes.**

We gaan linksaf en bij de splitsing rechtsaanhoudend wandelen we de hoogte op. Dit is een van die in de baroktijd kunstmatig aangelegde dijken, waarover de jonker graag met zijn gevolg wandelde om vanaf zo een hoge dijk zijn bezittingen te tonen.

Bij de eerste T-splitsing gaan we links en via een aantal houten treden de dieper gelegen "Warande" in. Dit gebied wordt door de bevolking ook wel "de Polderkes" genoemd omdat het tussen heel hoge dijken gelegen is (ook weer kunstmatig aangelegd). Zo zag de omgeving er ongeveer uit voor jonker Moretus het gebied liet veranderen, rond 1750-1800.

U weet dat het woord warande intussen een heel andere betekenis heeft gekregen, n.l. beschermd jachtterrein, maar ook wandeldreef en daar zal het in die tijd ook wel toe gediend hebben. U mag zelf uitzoeken wat voor u het best van toepassing is.

Door het beleid van Staatsbosbeheer komt hier nu weer veel struikheide voor. U moet hier eind augustus, begin september, nog maar eens een bezoek brengen, dan bloeit er de heide als een prachtig purperen tapijt, hoop ik. Wanneer u goed oplet zult u hier tussen de heidestruiken op de open plekken veel verschillende korstmossen ontdekken die de moeite waard zijn o.a. het beschermde rendiermos. Maar u zult er beslist ook nog andere ontdekken.

Later komen we via een grote rododendronhaag terecht in een min of meer open bos van grove den en berk. Hier zijn in het najaar vele verschillende paddestoelen te vinden. Op dit perceel is door Staatsbosbeheer ook flink gesnoeid, zo zijn de rododendronstruiken tot de grond teruggesnoeid en zijn nu aan een nieuwe levensfase begonnen, ze zien er goed gezond uit.

De rododendrons worden door de Puttenaren "Bloemotten" genoemd vanwege hun bloemen met de compacte vorm.

Op verschillende oude bomen kunt u hier en daar verdikkingen tegenkomen. Neen, ze zijn niet ziek, ze zijn in de laatste wereldoorlog getroffen door granaatscherven of kogels waarna de wonden weer zijn dichtgegroeid. Deze bomen zijn voor de houtproductie niets waard en mogen dus blijven staan. Ook reeën hebben hier een prachtig woongebied gevonden.

### **De Trapkesberg**

Op een latere wandeling hebben we ook nog een bezoek gebracht aan de "Trapkesberg" die echter ook "Huzarenberg" genoemd wordt. De naam duidt op de Franse huzaren die er hun kampement gehad moeten hebben. Na een steeds langzaam omhoog lopend wandelpad met aan weerszijden een hoge haag van rododendronstruiken belandden we na nog eens tweeëntwintig treden boven op deze "berg".

Vanaf hier hadden we vroeger een weids uitzicht over de omgeving en bij helder weer was zelfs de Onze Lieve Vrouwetoren (de kathedraal) van Antwerpen te zien. Nu, ruim veertig jaar later, zijn al die bomen een flink stuk gegroeid en is het uitzicht beperkt, maar naar beneden kijkend kunt u het hoogteverschil goed waarnemen. Het is misschien wel twintig meter hoog en dat allemaal met kruiwagens en de schop gerealiseerd.

Wanneer we van de Trapkesberg (of Huzarenberg) terugkomen treffen we halverwege en aan het eind van het pad een korte vierkante arduinen paal met afgeschuinde kop. Dit is een zogenaamde -grenshulppaal, die kleine correcties in het grensverloop aangeeft.

### **het Ravenhof**

Vervolgens wandelen we rechtsaf en terug naar het Ravenhof, de ingangspoort door.

Hé wacht eens even, wist u dat deze poort al sinds 1957 een beschermd monument is? De smeedijzeren poort draagt in het midden een gravenkroon en is bovenaan versierd met geelkoperen lanspunten.

Net voor het kasteel gaan we links en om het kasteel heen. Een klein stukje in het pad richting Moretuslei staat op een hoge paal een klein borstbeeld van Moretus.

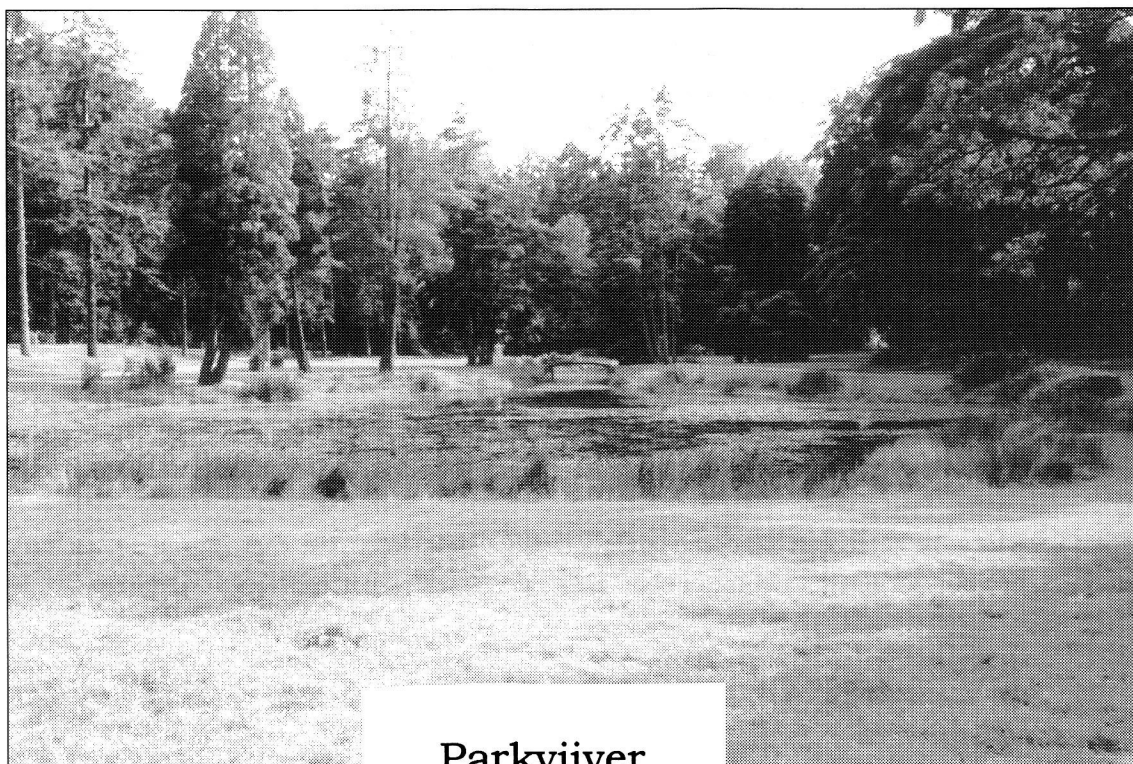
We gaan nu echter terug naar de achterkant van het kasteel.

Het Ravenhof en omliggend park zijn bij Koninklijk Besluit in 1979 als monument aangeduid.

Laten we het park ook maar eens bekijken. Zoals ook nu nog steeds gebeurt, tijden en gebruiken veranderen en in het begin van de 19e eeuw (ca. 1820), was de baroktuinstijl over zijn hoogtepunt heen en kwam de landschapstijl tot ontwikkeling.

Men kreeg meer behoefte aan elementen die afwisseling in de tuinstijl brachten zoals slingerende paden en vrijere beplanting.

Maar halverwege die 19e eeuw was ook de landschapsstijl al over zijn hoogtepunt heen en doet de gardeneske periode zijn intrede. Vooral veel exotische planten worden vanuit de gehele wereld geïmporteerd. Ook de Moretusbossen krijgen met die veranderende belangstelling te maken en in die periode worden ook de rododendronpartijen aangeplant die nu nog steeds in sterke mate het beeld in deze bossen bepalen.



Parkvijver

Achter het kasteel zien we een meer open landschap met een aantal schijnbaar willekeurig geplante solitaire uitheemse bomen zoals de blauwe atlasceder, de siercypres, een moerascypres en de lork. Een parkvijver met bruggetje waar in de leuning ook weer de letter "M" van Moretus is gesmeed. De boorden van de vijver lopen op natuurlijke wijze over naar het grasperk, zodat de aanwezige kikkers, eenden en padden zonder moeite in en uit het water kunnen. Een aantal flink uit de kluiten gewassen koningsvarens aan de oevers zijn een sieraad en tevens een natuurlijke schuilplaats voor verschillende dieren.

Naar gelang we ons verder van het kasteel begeven komen we weer in een meer natuurlijke omgeving van het bos. U moet eens opletten, hier en daar staan werkelijk prachtige pollen kussentjesmos. Nee, die mogen we niet meenemen, deze mossoorten hebben een bijzondere functie in de natuurlijke kringloop. Ik zal u niet vermoeien met allerlei bijzonderheden over mossen, alleen dat dit plantje zorgt voor een gezonde humuslaag en uitdroging tegenhoudt.

Ook in dit gedeelte vinden we weer die prachtige lanen, echter geen dijklichamen zoals in het Nederlandse gedeelte.

## **Moretus**

We komen langzamerhand weer terug in de buurt van het kasteel en wandelen over de speelweide. Links hiervan ontwaren we zelfs een klein arboretum met een aantal toch wel bijzondere bomen. Ter informatie zijn er op korte stevige palen de namen bijgeplaatst. Dan komen we bij een hoge muur met een huisje, wat een opslagruimte met oranjerie geweest moet zijn. Aan de buitenkant van deze opslagruimte is een forse gedenkplaat aangebracht ter herinnering aan Johannes Josephus Moretus die op 27 februari 1806 in zijn kasteel overleed op de leeftijd van 79 jaar, 4 maanden en 25 dagen. Jammer dat de steen zo zwaar beschadigd en bijna onleesbaar is geworden. De heer Ad van Veldhoven heeft voor ons de teksten vertaald, waarvoor onze dank.

Zo lezen we in een stukje biografie over deze in Putte zo geliefde mens in het boekje Kasteelpark Ravenhof/Moretusbos:

"In ruil voor een goed belegde boterham schakelde jonker Johannes Josephus Moretus midden 18e eeuw de bijna complete en straatarme Putse bevolking in om zijn ideeën te verwezenlijken. Een woestenij werd door zijn wilskracht en de straatarme bevolking van Putte omgevormd tot een fraai parkbos met prachtige lanen en fraaie terrassen".

Ook de laatste bewoner, graaf Karel Jules Marie Moretus Plantin (1875-1960) moet een geliefd mens zijn geweest bij de Putse bevolking. Het volgende tekenden wij op uit de mond van een oud Puttenaar: "Hij reed vaak op een grote fiets met grote ballonbanden en heel wat arme weduwen met een groot gezin stak hij af en toe 100 franc toe, voor die tijd een flink geldbedrag".

Het gehele Moretusbos, wat we beter een parkbos kunnen noemen, ademt een heel aparte sfeer uit van rust en historische waarden. Bij onze laatste wandeling waren langs enkele lanen al greppels gegraven waardoor het water niet meer op de paden stond en het wandelen al een heel stuk aangenamer werd. Prima werk.

De familie Moretus heeft een prachtig landgoed nagelaten, laten we met ons allen, **ja ook de bezoekers**, er voor zorgen dat het mooi blijft. Laat de vernielingen achterwege blijven!!

Tot een volgende aflevering

Adrie van Zunderd.

**BRONNEN:** Boekwerk Kasteelpark Ravenhof/Moretusbos .....een grenzenloze ontdekking....  
(te koop voor F. 7,50 bij VVV en gemeentehuis, loket 2)  
Folders: "Het Geldbergpad" en "Het pronkstuk van de jonker".



## EEN EIGENTIJDSE EN ONTSPANNEN BEDEVAART NAAR ROME

*Ossendrecht heeft in het jaar 2000 meerdere malen zowat alle Nederlandse kranten, tv-zenders en radio-omroepen gehaald. Zelfs internationaal werd er door diverse media aandacht besteed aan deze dorpskern. Oorzaak van dit alles was de heiligverklaring van de Ossendrechtse martelares Kaatje Dierkx. Om die heiligverklaring bij te wonen vertrokken 92 pelgrims met twee autobussen voor acht dagen van Ossendrecht naar Rome en terug. Mevrouw Corry van Sprundel uit Heyninge was een van hen. Zij maakte een verslag dat wij u, gezien het belang van deze gebeurtenis, niet willen onthouden.*



De “steunpilaren” Ad van Veldhoven en pastor Ton van Balveren in de bus

*Donderdag 28 september*

Om 8.00 uur vertrokken we met twee bussen naar Rome. Alle deelnemers kregen een mooi verzorgd boekje met daarin voor elke morgen in de bus een korte bezinning bestaande uit een schriftlezing, een overweging over zuster Marie Adolphine, een gebed en een lied.

Via Venlo kwamen we aan de Duitse grens, reden door het gebied van de Moezel met talrijke wijngaarden. We hebben overnacht in Giengen (D).

### *Vrijdag 29 september*

Vanmorgen zijn we al om 6.15 uur vertrokken. We reden een klein stukje door Oostenrijk en gingen bij Bregenz (O.) de Zwitserse grens over. We reden door het overweldigende Zwitserse landschap langs de San Bernardino-tunnel en hielden onze lunchstop in Belinzona (Zw.).

Hierna ging het richting Milaan (I.) en door de Povlakte met talrijke boerderijen waarvan je je soms afvroeg wat dan wel de schuur of het huis was. Hierna reden we door de Apenijnen langs talloze tunnels. We passeerden Carrara (I.) waar grote marmergroeven zijn. Dit marmer wordt over heel de wereld geëxporteerd. Michelangelo heeft hier persoonlijk het marmer uitgezocht waarvan hij de beroemde Piëta in de Sint Pieter heeft gemaakt.

Via Lucca bereikten we eindelijk na een lange dag Montecatini Terme. Daar hebben we in de kerk van pastor Don Antonio de Eucharistie gevierd. We dineerden en overnachtten met de passagiers van onze bus in hotel San Rafaël.

### *Zaterdag 30 september*

Om 8.00 uur vertrokken we met bestemming Fiuggi een goede 80 kilometer ten zuiden van Rome. Het landschap van Toscane waar we doorreden was prachtig met vele olijfbomen en wijngaarden tegen de hellingen.

Om 18.00 uur bereikten we onze bestemming. Na het diner reden we met de bus naar Fiuggi Alto, het oorspronkelijke middeleeuws stadje hoog boven het moderne Fiuggi gelegen. Wel heel bijzonder. Na een rondleiding langs steegjes en pleintjes en over trappen van soms wel dertig treden naar boven of beneden, werden we getraakteerd op gebakken ijs, champagne en onvervalste Napolitaanse volksmuziek met zang van onze gids Antonio.

Om 23.00 vertrokken we naar ons hotel.



Openlucht-overleg onderweg

### *Zondag 1 oktober*

Deze dag zou het doel van onze reis worden bereikt, de heiligverklaring van zuster Marie Adolphine door de paus op het Sint Pietersplein in Rome. Het eerste gedeelte van de weg naar Rome legden we af met de bus. Joost Middelhof van de KRO en een Italiaanse cameraploeg reisden met ons mee. Zij maakten een reportage voor het Journaal en voor Kruispunt van deze avond. Omdat de bus Rome niet in mocht moesten we het laatste stuk met de metro. Een hele belevenis, maar na tien haltes stonden we toch met alle 92 pelgrims in de Eeuwige Stad.

Op het Sint Pietersplein hebben we tijdens de plechtigheid urenlang in de stromende regen gestaan. Alle zitplaatsen waren al bezet toen we er aankwamen. De paus was heel ver weg. Middels de geluidsinstallatie en grote schermen konden we het toch volgen. De regen deerde ons niet, want we waren erbij en daar ging het om.

Na de plechtigheid hebben we nog met bisschop Muskens gesproken.

Vanwege de enorme drukte kon de voor vandaag geplande rondleiding door de Sint Pieter niet doorgaan.



Enkele dames op het Sint Pietersplein

### *Maandag 2 oktober*

Onder leiding van Babs, onze fantastische reisleidster, gingen we het oude Rome bekijken. In de buurt van het Colosseum viel de regen met bakken uit de lucht. We zochten onze toevlucht op een geheel overgroeid terras dat op de duur ook niet waterdicht bleek te zijn, zodat onze kopjes cappuccino maar niet leegkwamen. Na de bui gingen we naar het Forum Romanum, het grote monument van Victor Emanuel II en het door Michelangelo ontworpen Piazza del Campidoglio. De lunch werd gebruikt in een groot zelfbedieningsrestaurant om tijd te winnen.

Zo konden we ook nog naar het Piazza di Trevi om daar in de enorme fontein een muntje te gooien in de hoop er dan ooit nog eens terug te zullen komen.

Met de stadsbus ging het naar het Sint Pietersplein waar we om 16.00 uur een rondleiding in de Sint Pieter kregen. Daarna werden we verwacht in de zogenaamde kerk van de Friezen. Deze kerk, die niets met onze provincie Friesland van doen heeft maar wel met het hele gebied waar in de oudheid de stam der Friezen woonde, is in bruikleen afgestaan aan het Nederlands College in Rome. Bisschop Muskens ging daar voor in de plechtige en indrukwekkende eucharistieviering ter ere van de heiligverklaring van zuster Marie Adolphine. Nu was zij voor sommigen van ons pas echt heilig. De dag werd dan ook besloten met een feestelijk diner in een restaurant achter de Sint Pieter.

#### *Dinsdag 3 oktober*

Na het ontbijt vertrokken we uit Fiuggi naar Grottaferata. Daar was het wel even zoeken naar het klooster van de zusters Franciscanessen Missionarissen van Maria. Een uur later dan gepland kon daar een korte plechtigheid met bisschop Muskens beginnen. Aan de bisschop werden relikwieën van de heilige Marie Adolphine en van de zeven martelaressen gegeven. Maar de bisschop vond dat deze in de parochie en in de kerk van Ossendrecht behoorden en overhandigde ze aan pastor Ton van Balveren.

In het klooster was een tentoonstelling ingericht gewijd aan het leven en de marteldood van zuster Marie Adolphine en haar medezusters in China.

De ontvangst in het klooster was bijzonder gastvrij. De zusters hadden gezorgd voor verschillende drankjes en vele lekkernijen uit eigen keuken.

Omdat we meer dan een uur achterliepen op ons reisschema regelde onze reisleidster even snel een lunch voor honderd personen in Frascati, waar we door de streek van Lazio met vele imposante villa's uit vroegere tijden, Castelli Romani, naar toe reden.

Daarna ging het aan op Montecatini Terme, de eerste halte op onze terugreis.

#### *Woensdag 4 oktober*

Het was weer vroeg dag in Montecatini. Om 7.00 uur vertrokken we al. We reisden door het schitterende landschap van de Dolomieten. Door de Brennerpas kwamen we in Oostenrijk. Voordat we Duitsland inreden hadden we nog een fotostop met uitzicht op de hoogste berg van Duitsland, de Zugspitze.

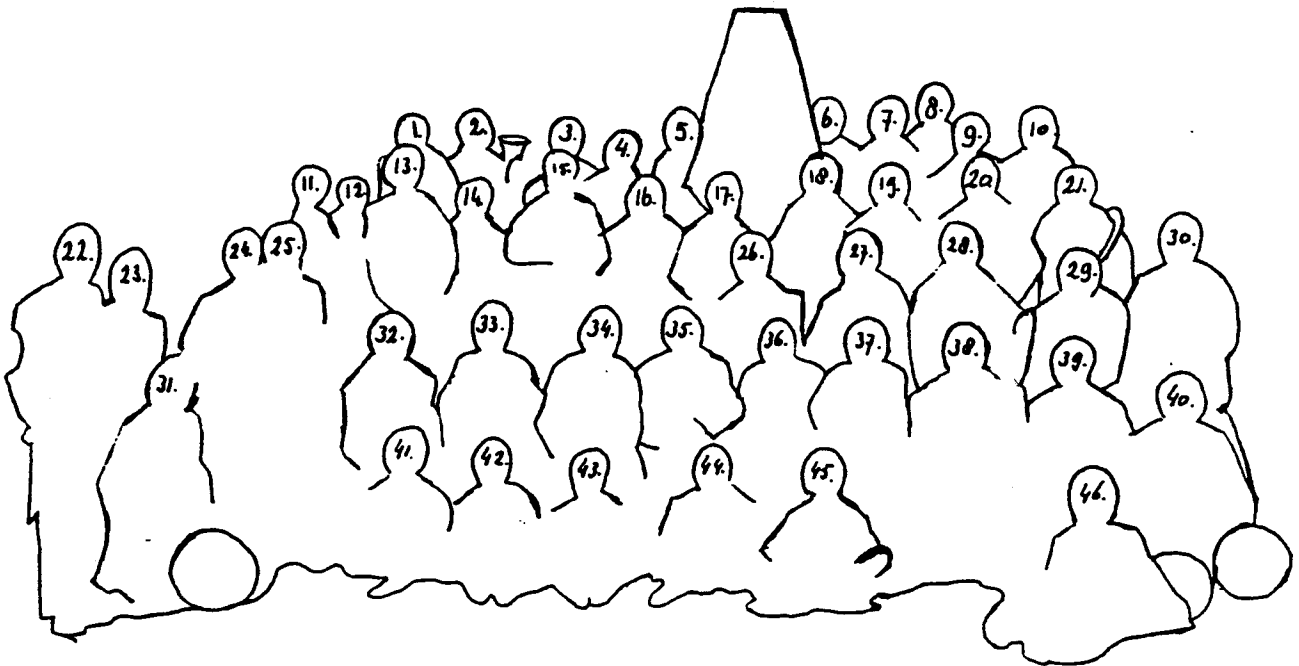
Onze overnachtingsplaats was Langenau (D.), waar we in de eetzaal van ons hotel voor het diner eerst nog de eucharistie vierden.

#### *Donderdag 5 oktober*

Vanuit Langenau vertrokken we om 6.45 uur door Duitsland en België naar Ossendrecht. In Ossendrecht werden we met klokgelui en door veel belangstellenden verwelkomd. Het slot van een sfeervolle, prachtige en ontspannen bedevaart, zoals pastor van Balveren en iedereen gehoopt had dat het zou worden.

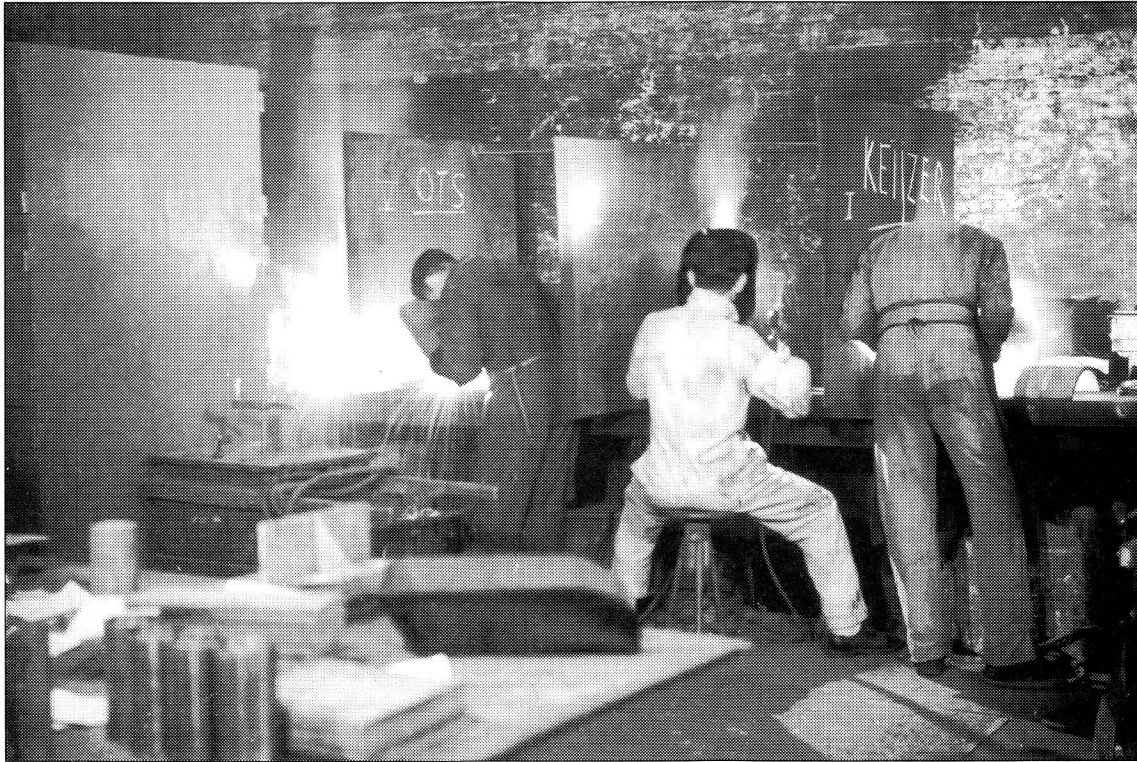
En... we gingen met een zalige naar Rome en kwamen terug met een heilige!

## Koninklijke Fanfare "De Scheldezones"



Deze foto is genomen in de tuin van hotel "Koppelpaarden" in Oosterhout in 1925.  
Zie voor foto, blz. 19 Tijding 2000-2. (Foto D. Adriaansen)

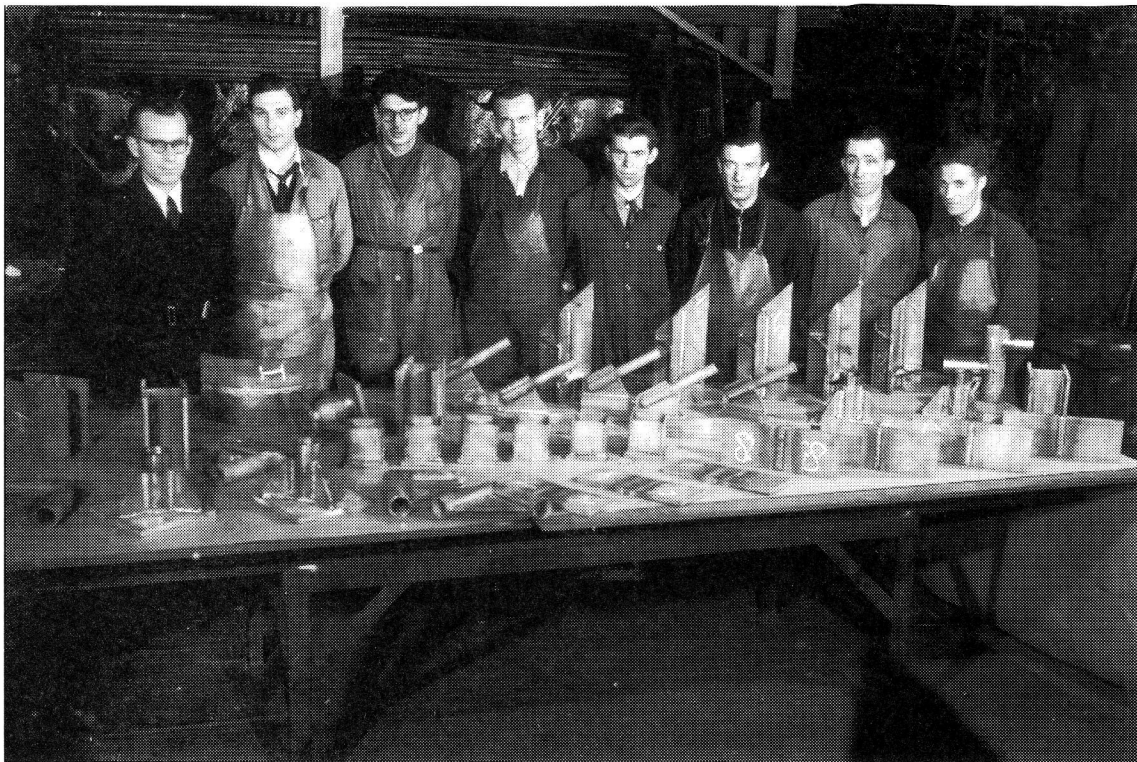
- |                                       |   |
|---------------------------------------|---|
| 1. Toon Brouwers, smid.               | 24. Kees Borremans, kleermaker              |
| 2. Toon van Elzakker, rietdekker.     | 25. Kees van Elzakker, rietdekker           |
| 3. Adam Verschuren, bakker            | 26. Fons van Hoof, boer/beerhouder          |
| 4. Rikus van Elzakker, empl. CHV      | 27. Jan van Ostaay, boer                    |
| 5. Heintje Hoeks, postbode            | 28. Adr. Groffen, aannemer                  |
| 6. Sjaak Soffers, metser              | 29. ? (uit Oosterhout)                      |
| 7. Adrianus Daalmans, schilder        | 30. Cor Moonen, loodgieter.                 |
| 8. Tijs Goossens, (neef) brandstofh.. | 31. Piet Soffers, metser                    |
| 9. Sjef Stuijts, timmerman            | 32. Tiest Suijkerbuijk, onderwijzer         |
| 10. Ko Adriaansen, (oom) boer         | 33. Jan Christ, admin.                      |
| 11. Toon Verschuren, bakker           | 34. G. v.d. Heuvel, hoofd der school        |
| 12. Sjef Adriaansen, (vader) boer     | 35. Segers, kapitein b.d., dirigent         |
| 13. Adrianus Hoeks, strater           | 36. Adr. Groffen, timmerman                 |
| 14. Louis Soffers, metser             | 37. Gidus Verrest, (oom) bakker, voorzitter |
| 15. Jan Poulus, electro               | 38. Corn. Goossens, (neef) kleermaker       |
| 16. Sjaak Cleiren arbeider            | 39. ? (uit Oosterhout)                      |
| 17. Janus Verbiest, knecht.           | 40. Kees Hoeks, strater                     |
| 18. Jan v.d. Velden, gareelmaker      | 41. Nellis Cleiren, timmerman               |
| 19. Leon Verschuren, bakker           | 42. Rinus Verschuren, bakker                |
| 20. Janus Schuurbijs, voerman         | 43. Janus Adriaansen (broer)                |
| 21. Henry Holtzer, koster             | 44. Ko Adriaansen (broer)                   |
| 22. Harry Jacobs, bestuurslid         | 45. Janus Dingemans                         |
| 23. Peer Verswijveren, z. beroep      | 46. Jac. Dingemans                          |

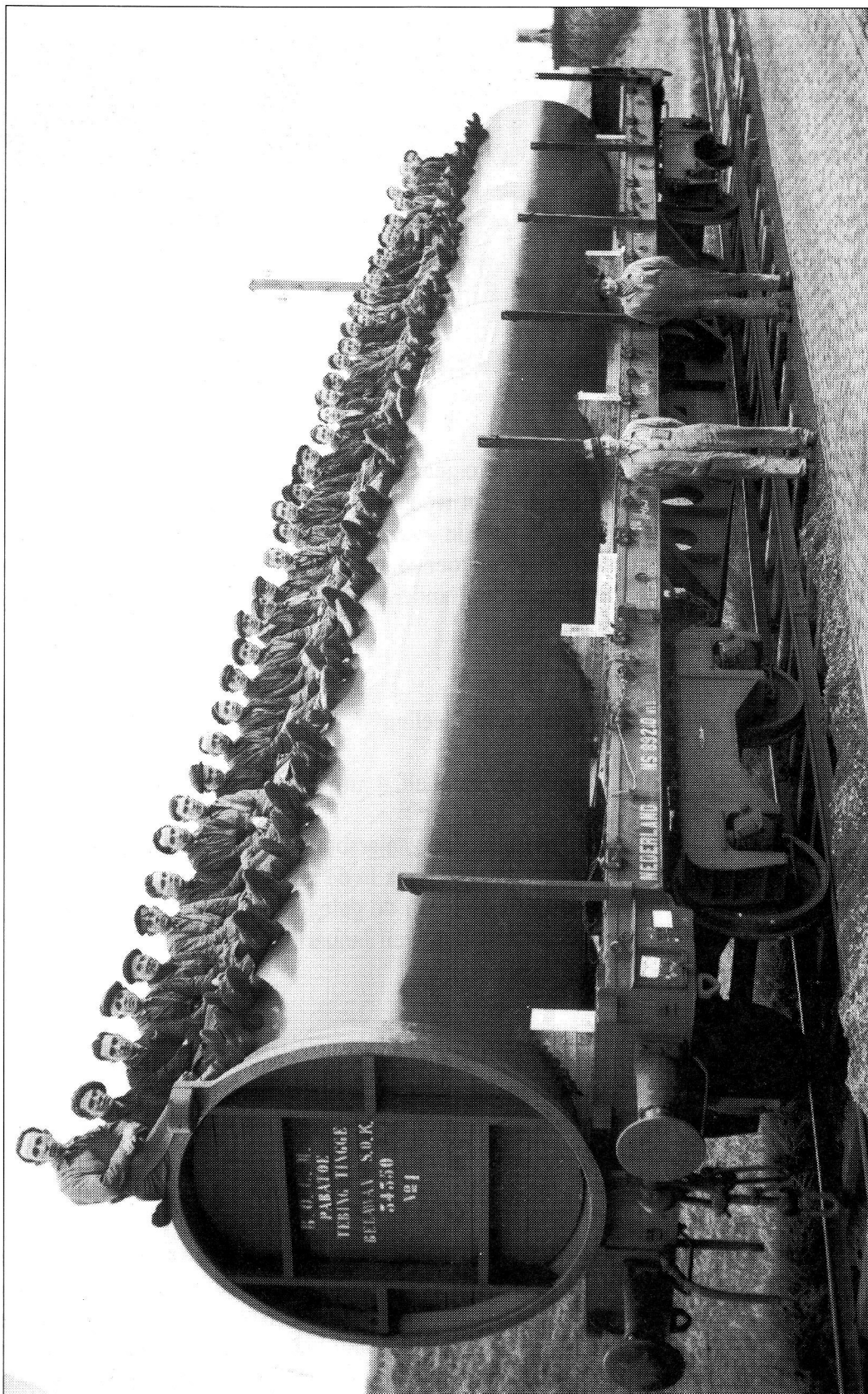


↑ De lassers Ots, ? en Keijzer aan het werk

↓ NVL lasexamen N.V. De Holland Bergen op Zoom

Op de foto van rechts naar links: Toon Ots, Flip Brouwer, Koos Aerts, Sjaak Elst, Kees Somers, Kees Keijzer, onbekend en de toezichthouder van het NVL.





NV HOLLAND - Op de kop van 't hoofd te Bergen op Zoom een reusachtige tank t.b.v. de suikerindustrie in het toenmalige Ned. Indië. Op de voorgrond Baas Maas en Dirk Lambrechts. Op de tank van voor naar achter 1. Flip Brouwers, Jac. Elst, 3. Toon Ots, 5. L. Franken, 8. Kees Rijswijk, 9. Jac. Stoffels, 18. P. van Zandvliet, 28 Jan Danen, 32, J. Jumelet, 33. Piet de Wolf, 34. Louis van den Bergh.

Wie helpt ons en u aan meer namen?!

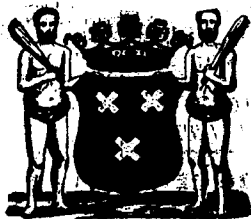
# BERGEN OP ZOOMSCHE COURANT

Nieuws- en

Advertentieblad.

## ABONNEMENT:

De Abonnementsprijs van dit blad is voor Bergen op Zoom f 1,25 en voor de plaatsen in Nederland f 1,45 en voor België f 1,65 per drie maanden



## ADVERTENTIE:

De Prijs der Advertentien is van 1-6 regels f 1,-, elke regel meer 10 Cents. Grote letters worden berekend naar de plaatsruimte die zij beslaan.

### Woensdrecht, 1 Januari 1900.

Sedert vele jaren bestaat in onze gemeente de eigenaardige gewoonte, dat de burgervader bij de intrede van het nieuwe jaar heil en zegen komt wenschen aan zijne gemeentenaren.

Een zaak was er echter, waartegen Z.E.A. zijn waarschuwend stem meende te moeten verheffen. Het was n.l. tegen het meer en meer toenemen van het misbruik, dat bestaat in het houden van dansmuziek in de herbergen, op andere dan op kermis- en op sommige buitengewone dagen.

### Ossendrecht, 1 Januari 1900.

Buitengewone vergadering der Landbouwfedeeling Ossendrecht-Woensdrecht (N.Br. Maatschappij van Landbouw).

Op zondag den 7 Januari 1900 s'namiddags ten half 4 ure bij den heer Adr. v.d. Poel te Ossendrecht.

Onderwerp: Bijeenkomst met de leden van den Beetzaaiersbond uit België ter bespreking ter oprichting eener onderling samenwerkende suikerfabriek in de buurtschap.

Na de afhandeling van dit onderwerp, zal aan de leden de gelegenheid gegeven worden hunne opgaven te doen van kunstmest voor de aanbesteding van Januari.

Vervolgens bespreking der melklijsten.

### Ossendrecht, 6 Januari.

Naar wij vernemen is de bouw der Zusterschool toch gegund aan den minsten der twee inschrijvers, n.l. P. van Pul, timmerman alhier.

Het gebouw zal nog in den loop van den a.s. zomer gereed moeten zijn, zoodat er voor de ambachten werk aan den winkel komt.

### Ossendrecht, 6 Januari.

De Jaarlijksche teerdagen van de Handboogvereeniging: 'De Grensschutters' zijn op drie en vier Januari jl. vroolijk gevierd; vooral op den tweeden dag bracht zang en muziek er niet weinig toe bij om de feestviering te verhoogen, ook aan het kaartspel werd veel gedaan en reeds met de tweede gift mocht de heer A. Adan 'n solo slim behalen. De kastelein 'n woord van dank voor het ferme maal waarmede hij, evenals altijd, de gezonde magen spijsde; daarbij 'n heerlijk glas Leuvensch bier! Waar kan men beter zijn!

### Ossendrecht, 8 Januari.

De landbouwvergadering gisteravond alhier gehouden was zeer druk bezocht, vooral door de



leden van den Beetzaaiersbond uit België. De voorzitter dier vereeniging de heer L. Roevens van Oorderen gaf uitvoerige inlichtingen omtrent de hoofdbepalingen van het voorloopig vastgestelde Reglement der onderling samenwerkende suikerfabriek, die men voornemens is te stichten, waarbij de landbouwer, leverancier van beetwortelen al de voordeelen kan genieten waarmede thans de fabrikant gaat strijken.

De plaats waar en de tijd wanneer deze fabriek zal worden opgericht is voor alsnog onbekend; hoofdzaak is het noodige aantal bieten bijeen te krijgen om met vrucht aan het bouwen der fabriek te kunnen beginnen; iedere beetzaaier verbindt zich om gedurende 15 jaren ieder jaar minstens 15-18000 kilogram bieten te leveren, waarvan de prijs wordt uitbetaald naar het suikergehalte, dat zij bevatten, dus op den meest rechtvaardigen grondslag, waarvan de fabrikanten tot heden niets willen weten; de vrachtkosten tot 'n maximum van twee frs. per duizend kilo neemt de fabriek voor hare rekening evenals de kosten van invoerrechten naar België.

Het benoodigde kapitaal, hetwelk geschat wordt op 1 miljoen frs., zal men trachten te vinden door eene obligatieleening aan vijf procent zullen genieten.

Vooraf de officiële cijfers door den heer Roevens ter tafel gebracht omtrent de winsten van dergelijke fabrieken te Anvaing, enz. geven veel te denken en bewijzen ten duidelijkste, hoeveel belang er voor de beetzaaiers in gelegen is zich te vereenigen om deze gewichtige onderneming spoedig tot stand te brengen, waarbij ook de steun en medewerking van vele landbouwers uit Nederland niet kan gemist worden.

#### **Ossendrecht, 26 Januari.**

Ook hier komen vele gevallen van influenza voor, zoodat de geneesheeren het druk hebben met bezoek. Ofschoon de ziekte tot heden 'n zachtvaardig karakter had, schijnt zij voor hoogbejaarden noodlottig, daar het aantal sterfgevallen, vooral in deze week is toegenomen.

#### **Ossendrecht, 26 Januari.**

Betreffende de prijzen der beetwortelen voor het komende seizoen hoort men tot heden geen woord; personen, die het weten kunnen, laten uit, dat er voor begin Maart aanstaande geen enkel contract zal gesloten worden; in het algemeen denkt men 1 gulden minder dan verleden jaar.

#### **Woensdrecht, 26 Januari.**

H. Blasius. Wij vernemen, dat de oefeningen ter eere van den H. Blasius van 3 tot 11 Februari te Woensdrecht dit jaar door een der ZeerEerw. Paters van de Congregatie der Allerheiligsten Verlossers zullen geleid worden.

Tevens melden wij ten gerieve der duizenden, die van heinde en verre komen, om den vollen afluat, dit jaar uitsluitend voor de geloovige zielen, te verdienen en den zegen des H. Blasius te ontvangen, dat de diensten geregeld zijn als volgt; op den feestdag des H. Blasius, Zaterdag 8 Februari en Zondag 4 Februari de H.H. Missen ten 6½ en 9½, 's namiddags 't Lof ten twee ure, de andere dagen de H.H. Missen ten 7 en 8 en 't Lof ten 8 ure.

Onder de H.H. Missen en 't Lof Preek, De Hoogmis op het Feest en 't Lof zullen plechtig gedaan worden door den HoogEerw. ZeerGel. Heer Monseigneur Hopstaken, Geheim Kamerheer Z.H. Leo XIII, President van het Groot-Seminarie.

#### **Hoogerheide, den 1 Februari.**

De fairbank (station Woensdrecht) keert over het boekjaar 1899 'n dividend uit van 37½ pct. uit.

Gedurende de maand Januari jl. hebben op het Hulpkantoor alhier 50 inlagen, plaats gehad bij de Rijkspostspaarbank ten bedrage van fl. 4678,50, terwijl 19 terugbetalingen hebben plaats

gehad ten bedrage van fl. 1703,01. Elf nieuwe boekjes werden gedurende datzelfde tijdvak uitgegeven.

#### **Hoogerheide, 1 Februari.**

Met het oog dat nu met de laatste volkstelling de Gemeente Woensdrecht het zielental 8000 heeft overschreden, zoo zullen nog dit jaar niet minder dan 4 nieuwe Raadsleden moeten worden gekozen.

#### **Hoogerheide, 1 Februari.**

Wie neemt het initiatief op zich, ten einde eene R.K. Kiesvereniging daar te stellen? Hij zou der Gemeente 'n welgevallig werk verrichten.

#### **Hoogerheide, 1 Februari.**

Naar men verneemt, zullen verscheidene landbouwers alhier, in plaats van suikerpeeën, cichoreipeeën verbouwen, althans zoo de prijs der suikerpeeën geen tien gulden p.m. mochten gelden. Er bestaan ook plannen een cichoreifabriek op te richten, hetwelk meer kans van slagen zal hebben dan eene suikerfabriek

#### **Wouw, 2 Februari.**

Aanstaande Donderdag, des v.m. met den trein van 9.37, vertrekt van hier, onder geleide van een eerwaarde geestelijke, de jaarlijksche processie naar Woensdrecht, ter verering van den H. Blasius, Patroon tegen de keelziekten. Aangifte bij den Z. Ew. Heer Pastoor te Heerle.

#### **Arrondissements-Rechtbank te Breda. Vonnissen 25 Januari 1900.**

.....P.G. B., 16 jaar en F. J., 19 jaar, beiden uit Ossendrecht, wegens mishandeling: no. 1 tot een geldboete van fl.8 subs. 6 dagen gevangenisstraf; no. 2 tot een geldboete van fl. 15 subs. 10 dagen gevangenisstraf.....

#### **Gemeente-Raad van Woensdrecht,**

Tegenwoordig waren alle leden.

De notulen werden gelezen en goedgekeurd; na eene opmerking van den heer P.J. Jacobs, dat hij eene fout gezien had in het verslag van 'De Zoom', betreffende den aanslag in den Hoofd. Omslag van dhr. P.J. Jacobs. Dit moest zijn, P.A. Jacobs. Bovendien weet spreker. niet waarom die aanslag in de courant moet komen; wat heeft de booze wereld hiermee uit te staan? Dat gaat niemand aan!

.....Ingekomen is een schrijven van de Fanfare 'Aurora' te Woensdrecht.

Met verwondering heeft haar bestuur uit het Raadsverslag uit 'De Zoom' kennis genomen dat zij bij de oprichting geen kennis hadden gegeven aan het Gemeentebestuur. De ZeerEerW. Heer Pastoor, President der Vereeniging, had toch bij het ontstaan kennis gegeven van het plan tot bouwen eener harmoniezaal enz. en ware dit nog niet voldoende, dan wijzen zij op de officieële bevestiging bij gelegenheid van de kroning van Hare Majesteit onze geëerbiedigde Koningin, toen ook zij eene gift mochten ontvangen.

Mocht dan eene officieële kennisgeving achterwege zijn gebleven, dan verzoeken zij bij deze dit schrijven als kennisgeving te willen aannemen.

Wat het verdere verslag van 'De Zoom', ons mededeelt, hierover zullen we liefst het stilzwijgen bewaren.

De R.K. Paroch. Fanfare 'Aurora' vermeent nooit bij officieële feestelijkheden geweigerd te hebben mede te werken tot heil van het volk; zij zullen niets liever doen dan de feestelijkheden opluisteren; natuurlijk mocht hen eventueel iets minder passends worden voorgelegd-doch van den Raad is zulks niet te verwachten-dan zou zij steeds het recht hebben te weigeren. Zij neemt

dus het voorstel aan. De Voorzitter antwoord hierop, dat ook zij de fl. 40 zullen ontvangen. Een schrijven van Zijne Exc. de Minister van Justitie, tot het daarstellen van een arrestanten-lokaal.

De Voorzitter meent, dat een kotje bij de garde bestaat; evenzoo dhr. Cuijlen die meent, dat er een schuurtje is gebouwd. Bovendien zendt de Voorzitter de belhamels gewoonlijk maar liefst naar de maréchaussées te Ossendrecht, alwaar ze goed bezorgd zijn.

.....voor het verdere verloop van de discussie over een te herziene politie-reglement, inzake deze spel- en dansfutiliteiten laten we over aan de fantasie van de 'hoofdrolspelers' in de Raad. In Ossendrecht hebben ze de verordening over deze materie aangepast, en, het is er alleen maar erger door geworden. Vooral als de 400 polderjongens thuis zijn, hebben die paar agenten méér dan hun handen vol.....

De hele Raadsvergadering is gewijd aan hetzelfde onderwerp: **dansen in het verbodene!**

#### **De Landweer.**

Vrijwilligers waren er o.a. uit Huijbergen, 24; uit Ossendrecht, 84; uit Woensdrecht-Hoogerheide, 106.

#### **OORLOG.** Buitenlandsch Nieuws:

Vanaf 20 October 1899 tot Juni 1900, transporteerden de Engelsen naar Zuid-Afrika, i.v.m. de Boerenkrijg: 234 schepen, 188.141 soldaten, 36.383 paarden, 409 kanonnen, 1951 wagens.....

#### **Ossendrecht, 3 Februari.**

Een verschrikkelijk ongeluk is gisterenavond aan een inwoner dezer gemeente overkomen op den provincialenweg in de nabijheid van Putte.

De voerman C.C. van hier op Antwerpen en Bergen op Zoom, is daar op een tot heden onverklaarbare wijze van zijn voertuig gevallen en zoo ongelukkig op de keien terecht gekomen, dat de man kort na de opname in een naburig woning de geest gaf. Het stoffelijk overschot werd heden-namiddag herwaarts gevoerd en algemeen is de deelneming in dit voor vrouw en kinderen zoo smartelijk verlies.

#### **Ossendrecht, 5 Februari.**

Omtrent het noodlottig afsterven van den voerman C.C. alhier, kan volgens latere berichten, nog worden gemeld, dat, ofschoon niemand bij het ongeluk is tegenwoordig geweest, uit het gehouden onderzoek en lijkschouwing moet worden opgemaakt, dat de man bij het aansteken van den lantaarn vermoedelijk van het voertuig is gevallen of gestruikeld en niet alleen het voorwiel van den zwaar beladen wagen, maar ook het achterwiel over het hoofd en lichaam is gegaan, zoodat bijna stellig kan worden aangenomen, dat de dood onmiddellijk is ingegaan. De begrafenis van den diep betreunden overledene heeft heden voormiddag onder groote deelneming plaats gehad.

#### **Ossendrecht, 15 Februari.**

Den leden onzer Fanfare-Maatschappij wacht eene drukke week; behalve de concerten op Zondag en Maandag a.s. zullen zij hun jaarlijksch teerfeest vieren op Dinsdag 20 en Woensdag 21 Februari, derhalve twee dagen van vreugde en vermaak, die hen, na den inspannenden arbeid dezen winter, van harte zijn gegund.

#### **Ossendrecht, 15 Februari.**

Zooals bekend is zal de Rijksontvanger, dhr. P.L. Broekhorst, als zoodanig benoemd te Oude Tonge, op het eind dezer maand onze Gemeente verlaten, alwaar hij zich vele vrienden had verworven wegens de bereidwilligheid, waarmede hij iedereen, zonder onderscheid, ten dienste was. Moge het Z.Ed. ook in zijne nieuwe standplaats voortdurend welgaan!

### **Hoogerheide, 16 Februari.**

Met genoegen vernemen wij, dat binnenkort een wetsontwerp zal worden aangeboden, dat krachtige bepalingen bevat tegen den omloop van nikkelen, koperen en bronzen muntspeciën; want onze streek is a.h.w. overstroomt met Belgische pasmunt, zoodat nuttige misbruiken niet uitblijven. In één woord, de toestand is onhoudbaar en de Regeering heeft eindelijk ingezien, daaraan een einde te moeten maken.

### **Gemeenteraad te Ossendrecht.**

De Voorzitter, dhr. Theuns, opent omstreeks 4 uur de vergadering. Afwezig was dhr. Sneep.

De notulen der vorige vergadering worden gelezen en unaniem goedgekeurd.

Aan de orde komen mededeelingen van verschillende aard.

De Voorzitter doet voorlezing van een brief, dat de heer Sneep, wegens ongesteldheid, verhinderd is de vergadering bij te wonen.

Verder een schrijven van Ged. Staten, houdende goedkeuring der heffing van schoolgeld.

Mededeelingen van kasopname, waaruit blijkt dat aanwezig was op 15 December f. 4034,88½.

Mededeeling van goedkeuring van den Raad van State van de plaatselijke begrooting.

De heer Secretaris doet voorlezing van de inschrijvingsbiljetten tot levering van steenkolen. De prijzen variëerden tusschen f. 1,30 en f. 1,24 per 100 kilo. Als minste inschrijver was dhr. Kloek met f. 1,24, aan wien de levering gegund werd.

Het vorige jaar bedroeg de prijs per 100 kilo, f. 1,06.

Dat de telefoon niet met de algemeene malaise meegaat, blijkt wel hieruit, dat in het afgelopen jaar verhandeld zijn, 1047 telegrammen, waarvan 554 aangekomen en 493 verzonden werden.

Het derde punt der agenda behandelt de jaarlijksche gratificatie aan de Kon. Maréchaussée.

De Voorzitter zegt er van overtuigd te zijn, dat de gratificatie alleszins verdiend is, waarom hij dan ook voorstelt, ze wederom te verleenen.

Met eenparige stemmen wordt besloten, de gratificatie toe te kennen wegens bewezen politiedienst over 1899.

Ten vierde: de paarden- en veemarkt is kwijnende, dank zij de maatregelen van den Belgischen Minister. De Voorzitter zegt: dat zij zeer slecht gaat: de aanvoer van vee is zeer gering.

Z.Ed. stelt voor, om voorlopig in plaats van vier, slechts 2 veemarkten te houden. Dhr. Philips zegt, dat wanneer de grenzen geopend waren, het hier een zeer drukke veemarkt zou zijn.

De Voorzitter: de toestand kan veranderen, wij zijn er van overtuigd, dat deze eenmaal goed was.

Dhr. Melsen: we kunnen het er op het ogenblik wel mee doen. Heelemaal afschaffen is nochtans niet aan te raden, wordt het later beter zoo zouden wij weer van meet af weer moeten beginnen. Z.Ed. is er dan ook voor, om voorloopig te bepalen om twee vee- en paardenmarkten te houden.

De Voorz. het is te betreuren, dat de Minister geen gehoor geeft aan de vele klachten, die inkomem, om heropening der grenzen. Dhr. Philips: ja, men protesteert algemeen.

Er wordt besloten om de paarden- en veemarkten tot op de helft te verminderen en die te behouden, welke vallen op Donderdag na 15 April en die op Donderdag na 15 October.

Dhr. Secretaris vraagt, of het woord paarden niet vervallen kan, daar er zoo weinig paarden worden aangevoerd. De leden zijn echter voor het behouden van het geheel, zoodat het woord paarden- en veemarkt gehandhaafd blijft.

(Men is dus in Ossendrecht juist contraire Bergen op Zoom. Daar schaft men twee veemarkten af op hoop van beter: hier neemt men er twee bij met dezelfde intentie. Voor beiden hopen wij, dat zij het gewenschte doel zullen bereiken.)

Het vijfde punt houdt in eenige wijzigingen in de begrooting 1899.

Onder de voornaamste komen voor een post met f. 35 verhooging voor drukwerken.

Deze verhooging is het gevolg van de meerdere kosten, wegens het doen drukken van een nieuwe politieverordening en mandaten voor een geldleening. Voor dezen post was uitgetrokken f. 100, welke andere jaren ruim voldoende is, doch dit jaar met f. 35 werden overschreden.

De kosten van den Burgerl. Stand moesten ook worden vermeerderd met f. 20.

Veel sterfgevallen zijn voorgekomen en veel huwelijken gesloten, zoodat op de registers 2 à 3 supplementen moesten worden genomen. Wegens het plaatsen van ijzeren spijlen, is de post voor begraafplaats met f. 30 moeten worden verhoogd.

De kosten vallende op maatregelen ter voorkoming en beperking van besmettelijke ziekten heeft een verhooging moeten ondergaan van f. 25,90. De geheele verhooging bedraagt alzoo f. 121,½.

Onder de onvoorziene uitgaven valt nog de bezoldiging van den keurmeester van vleesch en visch. De rekening dienaangaande is ingekomen ten bedrage van f. 20.

Ook is ingekomen de rekening van de heer Theuns, voor gebruik zijner stallen voor vee, verdacht van mond- en klauwzeer; deze bedraagt f. 22,50.

Tenslotte is nog een provisie genooten van een geldleening, groot 5000 gulden, ten bedrage van f. 11,50.

Nog een post van onvoorziene uitgaven, waarvoor is uitgetrokken f. 80,--, en een voor gedeelten op den post van kunstwegen, bedragende een saldo van f. 750,--.

Met algemeene stemmen wordt aldus besloten en de wijziging goedgekeurd.

Het zesde en laatste punt is een adres van den heer Olyslager, en houdt in het vertrek aan de gemeente Ossendrecht om een paar palen, staande op gemeentegrond, te verplaatsen tot bij de inrijpoort naast de woning van voornoemden heer. De Voorzitter heeft er niets tegen zoo dhr. Olyslager er voor zorgt, dat de palen in schuine richting komen te staan.

Niemand der leden heeft hier tegen bezwaar, zoodat besloten wordt den heer Olyslagers kennis te geven dat hij de palen op aanwijzing van Burgem. en Weth. tot nader order verplaatsen kan.

Dhr. Secr. komt nog eens terug op den keurmeester van vleesch en visch, en zegt dat die voorlopig is aangesteld en of die zaak nu niet kan worden afgehandeld, daar men zonder keurmeester niet kan. Bij herzien van het besluit van den Raad, genomen ten vorige jare, tot aanstelling van een keurmeester, blijkt, dat hij is aangesteld tot nader order, bijgevolg wordt besloten, dit zoo te laten en hem volgens gewoonte de functie te laten waarnemen.

Enige leden vragen, of de keurmeester ook een plaatsvervanger heeft.

Dhr. Jansen en den heer van den Eynden zijn beiden overtuigd, dat dit zeer noodzakelijk zou zijn.

Dhr. van den Eynden. Het kan voorkomen dat de keurmeester afwezig is en men zijn hulp inroept. Wat dan?

Secr. Ja, wanneer ze van Bergen op Zoom moeten komen kost het meer geld en men vindt ze altijd niet thuis.

De Voorz. zal daaromtrent onderzoek instellen, zoodat ook hierin zal worden voorzien..

Niemand meer het woord verlangende, sluit de Voorzitter de vergadering.

### **Hoogerheide, 5 Maart 1900.**

250 - jarig bestaan der St. Sebastiaan-Gilde.

In de gisteren gehouden vergadering de St. Sebastiaan-Gilde en Vereeniging der alhier bestaande Handboogschutterijen werd besloten het 250 jarig bestaan plechtig, zoo mogelijk luisterrijk te vieren. Waarschijnlijk zal dit grootsch feest plaats hebben in het begin van Juni.

Dan werd overgegaan tot vorming eener regelings-commissie, teneinde het feest te organiseren en alzoo de moeilijke taak der Gilde te helpen verlichten.

Deze commissie bestaat uit de volgende Personen: President F. Groffen; Secretaris J.B. Groffen; Penningmeester W.J. Melsen; Commissarissen: P. van Koekhoven, P. Kwik, P.

Musters, Ant. Groffen, P.J. Soffers, F. Monu, H. van der Poel, Adr. Groffen.

### **Burgerlijke Stand te Ossendrecht.**

Van 1 Februari tot 3 Maart 1900.

Geboren: Antonetta Petronella, d. van J. van Dijke-Musters - Antonetta, d. van J.F. Wierickx-van den Berg - Angelina Maria Appollonia, d. van B. de Beukelaar-Crijnen - Franciscus Theodorus, z. van J. Ketelaars-de Vos - Maria Dorothea Louisa, d. van P.J. van Gool-van Oevelen - Johannes Alphonsus, z. van H. van den Bussche-Wiercx - Johannes Alexander, z. van J.N. Theuns-Schroeijers - Jacobus Victor, z. van J. Wouters-van Loon.

Overleden: Chr. Cloots, 34 jaar, man van C. Theuns - A.C. van Goethem, 81 j. wed. van C.G. Jacobs - P.J. van Lakwijk, 16 jaar, M.E. van Laarhoven, 71 j., wed. van D. Withaegs - J.A. Stoffels, 15 mnd. - M.L. de Moor, 38 j., vr. van J.C. van Loon - J.F. Hendrickx, 7 mnd.

### **Hoogerheide, Februari 1900.**

Dezelfde plaats waar verleden week een zoo treurig ongeluk plaats vond, is andermaal getuige geweest van een voorval, dat gelukkig beter is afgelopen.

De knecht van D. van den landbouwer J. Jacobs, kwam te 6 uur met de zaaimachine, bespannen met twee paarden, van het land. Een aankomend rijtuig passeerde hem.

De paarden van van D. verschrokken zoo hevig, dat zij op hol sloegen, waardoor de geleider werd ter aarde geworpen. Hij kwam tusschen de machine terecht en bekwam verwondingen aan het hoofd, arm en been, zoodanig dat hij per rijtuig naar huis moest worden gebracht. Zijn toestand is bevredigend. De paarden holden zonder machine naar de hofstede en passeerden daarbij rakelings het rijtuig van den landbouwer. De schade aan de machine was nogal aanzienlijk. De paarden kregen slechts lichte kwetsuren.

### **Woensdrecht, 12 Maart.**

De gister-avond gehouden Landbouwvergadering, onder voorzitterschap van burgemeester Moors, werd door 37 leden bijgewoond. Besloten is geworden tot aankoop van superphosphaat, chilisalpeter, propstei- en Deensche zaaihaver; met de voederstoffen zal men wachten tot in het najaar.

Het voorlopig vastgestelde Reglement voor de in België op te richten suikerfabriek werd aan de leden rondgedeeld en in het kort toegelicht door de heer A. Adan, die vernomen had dat reeds voor de 800 op de 1200 benoodigde aandelen was ingeschreven, zoodat de onderneming alle kans van slagen had.

Ook de Voorzitter zag met genoegen deze beweging in de Belgische grensstreken, doch hij en meerdere andere leden meenden dat het heffen van invoerrechten aldaar steeds een beletsel zal zijn tot samenwerking en men moest trachten in onze rijke polderstreek zelve eene dergelijke fabriek te stichten: bij de ongunstige aanbiedingen der suikerfabrikanten gaf hij in overweging of hier, evenals te Steenberg, een bond van bietzaaiers te stichten, krachtig genoeg om zijne eischen te stellen tegenover die der fabrikanten, waartoe wellicht in de loop van dit jaar zal worden overgegaan.

### **Hoogerheide, Maart 1900.**

In de gister gehouden vergadering der St. Sebastiaan-Gilde, in vereeniging met de Regelings-Commissie, is besloten het te geven groote Internationale Concours voor Handboogschutterijen te houden op 29 Juli a.s. Verder werd nog voorgesteld, te dier gelegenheid het Eere-Voorzitterschap aan te bieden, aan de EdelAchtbaren heer Eugène Moors, hetwelk ZEd. Achtbare reeds bereidwillig heeft aanvaard.

### **Hoogerheide, 26 Maart 1900.**

Heden wapperde van verscheidene woningen van ons dorp de vaderlandsche driekleur, ter eere van de heer Corn. Couwenbergh, bij gelegenheid van zijn 99sten verjaardag.

Zoowel geestelijke en burgerlijke overheden, als vele andere ingezetenen boden den ouden krassen grijsaard hun welgemeende Wenschen aan.

Des avonds bracht de fanfare 'De Schelde-Zonen', zijne Ed. eene serenade, waarvoor deze zich zeer erkentelijk betoonde, hen rijkelijk onthaalde en bovendien nog een milde gift schonk.

Dat het den kloeken nestor der gemeente gegeven zij a.s. jaar zijn 100sten verjaardag te mogen herdenken, is aller wensch en voorzeker niet het minst dien der fanfare 'De Schelde-Zonen'.

### **Ossendrecht, 26 Maart 1900.**

De uitslag der gisteren alhier gehouden aanbesteding van hulpmeststoffen ten behoeve van de leden der Landbouwfederatie is als volgt: Ingekomen 4 biljetten.

1. Ed. Luyten, Antwerpen: Superphosphaat, f.2,95; Chilisalpeter f. 11,55.

2. Louis Wecks, Antwerpen: Superphosphaat, f.2,88; Chilisalpeter f. 10,70.

3. Jac. van den Eijnden, alhier: Superphosphaat, f.2,87; Chilisalpeter f.10,67;

4. E.P. Staal, St. Jansteen, Chilisalpeter: f. 10,44.

Gegund: Superphosphaat aan no. 3 en Chilisalpeter aan no. 4.

### **Ossendrecht, 27 Maart 1900.**

De Landbouw-afdeeling 'Ossendrecht-Woensdrecht', zal a.s. Zondag 1 April om 5 uur eene buitengewone algemene vergadering houden in 'Het Schuttershof' bij den heer Jac. van den Eijnden alhier. Als eenig onderwerp zal nogmaals worden behandeld de oprichting eener Coöperatieve Suikerfabriek en het is niet onmogelijk, dat alsdan eene definitieve beslissing zal worden genomen, zoodat de leden dringend zijn uitgenoodigd deze bijeenkomst bij te wonen.

### **Gemeenteraad Ossendrecht, Maart 1900.**

Alle leden present.

Notulen, goedgekeurd.

Kasopname (batig saldo f. 2789,20) goedgekeurd. G. S. hebben begrooting goedgekeurd.

Meester Kuster vroeg salaris-verhooring. Verzoek afgewezen. f. 700 per jaar is ruim voldoende. In beginsel heeft men hem het tractement gegeven als tijdelijk schoolhoofd. Het normale salaris voor een onderwijzer met hoofd-acte, bedraagt f. 650. Bij 25 jarig ambt kan een gratificatie worden gehonoreerd.

Hierna kwam de rekening van het Algemeen Armbestuur over 1898. Er was een batig slot van f. 25,67½.

Herbenoemd voor belastingzaken werd de heer van den Eijnden.

Ten opzichte van de missive, betreffende arrestanten-lokalen, zal worden bericht dat de Kon. Maréchaussée hierin voldoende voorziet.

De jaarwedde van gemeente-ontvanger wordt verhoogd van f. 281 naar f. 330.

Op verzoek gaf de Secretaris over de laatste 5 jaren de salarië-ring op voor deze functie: in 1894: 239,98; in 1895: 250,83½; in 1896: 258,22; in 1897: 265,22; in 1898: 395,88. Gemiddeld 282.

Dhr. Sneepp bracht alsnog ter sprake het ijken der maten en gewichten, om te verkrijgen, dat dit hier ter plaatse zou geschieden. Door gebrek aan lokaliteit, wordt dit elders gedaan. Gezocht wordt voor een daartoe geschikt lokaal.

Niets meer te behandelen zijnde, sluit de Voorzitter de vergadering.

Lievevrouwestraat  
10.

**Gebr. VAN RIJEN,**

Lievevrouwestraat  
10.

**BERGEN OP ZOOM.**  
Eenig adres van:

Prima Engelsche en Zijden Heerenhoeden, fantaisie en alle fijne  
**Kinderartikelen.**

Nu reeds ontvangen de zoo gerenommeerde en gunstig bekende

**COLIBRIHOEDEN** (modellen 1900.)

Beleefd aanbevelend,

Gebroeders VAN RIJEN.

ZIE DE ETALAGE.

**Solied en goedkoop Magazijn**

van

**GEMAAKTE KLEEDEREN,  
HOEDEN EN PETTEN.**

**H. Kools-Jalink,**

Hoek Kremerstraat en Vischmarkt,  
**BERGEN OP ZOOM.**

**AU CHAPEAU ROUGE,**

Fortuinstraat A 61, Bergen op Zoom.

Ontvangen voor het Najaarsseizoen.

Hooge **ZIJDEN HOEDEN**, extra fijne Engelsche **HOEDEN**  
en alle soorten fantaisie- en Slappe Hoeden,  
**AUTOMOBIEL- VELO- EN ANDERE PETTEN.**  
**EEN PRACHTIGE SORTERING KINDERARTIKELN.**

UEd. dw. da.

**V. C. PLADET.**

**H. BAKKER,**

Havenstraat, Bergen op Zoom.

Bericht, dat hem door een groote Fabrick  
in Duitschland de verkoop is opgedragen van:  
een groote partij geëmailleerd

**ijzeren Keukengerief,**

bestaande in: Casseroles, Soepsterien, Braad-  
pannen, Emmers, Petroleumkannen enz. enz.

Deze artikelen worden à 60 ct. per kilo op-  
geruimd.

Verder Gegoten Artikelen, als: ijzeren Pot-  
ten, Pannen enz., ook geëmailleerd à 15 ct.  
per kilo.

Steenkolenbakken à 10 ct. per kilo.  
Kont, ziet en oordeelt.

**EDUARD VAN BAAL,**

eenig adres voor het

Repareeren van Goud en Zilver,

**GRAVEEREN VAN LETTERS,**

**Fabrikant in Medailles.**

Lievevrouwestraat,  
tegenover de Grootte Societeit.

**Vraag**

altijd en overal het alleen echte

**Globe-Poets-Extract**



daar vele waardelooze

**NAMAAKSELS**

in den handel zijn.

**Fritz Schulz jun., Leipzig.**

Uitvinder van het poetsextract.

Hooftdug.: W. Grelinger & Zoon, A'dam.

SIMPLEX RIJWIELEN

**ATTENTIE.**

De natte Moesson is ingetreden. De  
tijd voor Spatschermen en  
Lantaarns is aangebroken.

Prachtige collectie

Rijwiellantaarns en Spatschermen,

ACETYLEENKAARSEN, welke ook in  
petroleumlantaarns gebrand kunnen wor-  
den.

Alles voorhanden in het Rijwielmaga-  
zijn van

**W. C. DE KEULENAAR,**

Steenbergschestraat, Bergen op Zoom.

WOLFF RIJWIELEN.

De firma Gebr. Geijsendorpher,

**BLOEMISTEN,**

Kleine Boschstraat 1 99, Bergen op Zoom.

**Aanleg en Onderhoud**

van Tuinen, levering van Vrucht-  
boomen en Heesters.

De nieuwste modellen van Bloemmaaden,  
ouquetten, Kransen enz.

Steeds verse Bloemen.

N.B. Dagelijks verse Suikerij- en Brusselsch  
Witloof.

BERGEN OP ZOOMSCHE

**ANSJOVIS,**

**Zeeuwsche Oesters**

en

**GEROOKTE PALLING**

Verkrijgbaar bij

**CHARLES C. BUIJS,**

Lievevrouwestraat, Bergen op Zoom.



**BIERBOTTELARIJ**

BIEREN DER BEIERSCH BIJERBROUWERIJ  
„de Amstel”

Amsterdam.

LICHT LAGER	per 2 1/2 l.	0,06
DONKER GERSTEN	„	0,06
PILSENER	„	0,06
BEIERSCH	„	0,06
DORTMUNDER EXPORT	„	0,06
VANGENEN	„	0,09

Aanbevolend,

**Th. van Bormelen,**

Grootte Societeit, Lievevrouwestraat.

**Bouwmaterialen,**

**Anthracite en Steenkolenhandel.**

**DOMINICUS P. M. DE MOL,**

Antwerpschestraat, Bergen op Zoom.

Uitvoerder van

**Stucadoor en Metselwerken**



**Ossendrecht, 12 April 1900.**

Nu het gemeente-bestuur de beide markten, vallende in Maart en September, heeft afgeschaft, zal hier op a.s. Donderdag 19 dezer de eerste voorjaars paarden-en veemarkt worden gehouden. Het is te hopen, dat er dan wat meer vee zal worden ter markt gebracht en verhandeld, zoo niet, dan is het te vreezen, dat wij weldra geheel van deze bloeiende instellingen zullen zijn verstoken, dank zij vooral de groote moeilijkheden aan den vee-invoer in België verbonden. Sic transit gloria mundi!

**Ossendrecht, 13 April 1900.**

Onze gemeente telt op circa 2600 inwoners niet minder dan 81 drank-inrichtingen, waarvan 16 met vergunning, derhalve 1 op de 32 inwoners. Men zou hieruit de gevolgtrekking kunnen maken, dat het drankverbruik hier verbazend groot is. Toch is dit niet het geval; maar iedereen wil herberg houden, dat is zoo de mode en velen zijn tevreden met het weinige wat daarmede verdient wordt, vooral in het voorjaar en in den zomer, wanneer het mannelijk element voor een groot gedeelte de gemeente heeft verlaten.

**Woensdrecht, 13 April 1900.**

Het stoffelijk overschot van de j.l. Dinsdag zoo jammerlijk omgekomen mej. Ph. M. is gisteren namiddag om 5 uur, wegens de Stille Week in alle eenvoud onder groote deelneming ter aarde besteld. De plechtige uitvaart zal later geschieden.

Wij vernemen met leedwezen, dat de broeder van de overledene, die met den schrik vrij kwam, door het droeve ongeval zoodanig aangeprepen werd, dat hij bedlegerig en zijn toestand niet zonder zorg is.

**Hoogerheide, 13 April 1900.**

Zekere T. alhier heeft aangifte gedaan van zijn 27 ste kind. T. is voor de tweede maal gehuwd. Van de 27 zijn nog 10 kinderen in leven.

**Putte, 16 Mei 1900.**

Heden in den voornacht heeft men zich, door inklimming langs een der ramen, toegang verschaft tot de slaapkamer van Jos. Peeters, herbergier en voerman alhier, en aldaar ontvreemd een som van 1840 francs, benevens verschillende zilveren en gouden voorwerpen.

Niemand der bewoners heeft eenig gerucht vernomen en eerst bij het ontwaken van Peeters, die vroeg naar Antwerpen moest inspannen, bemerkte hij den diefstal. De Belgische en Nederlandsche politie, dadelijk gewaarschuwd, heeft echter tot heden geen spoor van de daders kunnen ontdekken.

**Woensdrecht, 14 Mei 1900.**

Op de gisteren-avond in 'Bellevue' gehouden landbouwvergadering waren 25 leden tegenwoordig; de rekening over 1899 sloot met een saldo van f. 75,54. Vooral punt 7 van den oproepingsbrief der hoofdbestuursvergadering op heden omtrent het besluit der Prov. Staten van 23 Nov. j.l. om op de aanvraag om subsidie voor 1900 niet gunstig te beschikken, zoolang Maatschappij en Boerenbond niet samenwerken of althans ieders afzonderlijke werkkring, waarvoor subsidie wordt verlangd, niets is geregeld, gaf tot een drukke gedachtenwisseling aanleiding om met 23 tegen 1 stem werd het voorstel van de heeren A. Adan en F. Dietvorst aangenomen om eerst meer inlichtingen in te winnen over de eigenlijke bedoeling van dit schrijven alvorens omtrent dit gewichtige punt uitspraak te kunnen doen.

Eerstgenoemde verklaarde reeds nu, zich in de gegeven omstandigheden niet te willen verzetten tegen eene samenwerking met de Boerenbond, doch alleen op voorwaarde, dat de onafhankelijkheid der Noord-Brab. Maatschappij van Landbouw, die in het bevorderen der

landbouwbelangen voor geene andere behoefte onder te doen, gewaarborgd bleef.

**s' Bosch, 23 Mei 1900.**

Geëxamineerd 6 candidaten. Geslaagd Mej. Th.C. Jansen, van Woensdrecht. En op 25 Mei alhier geslaagd: J.E.M. Mon, van Woensdrecht.

**Een tussendoortje.**

De jongeman van goede familie, die echter zoo diep gezonken was, dat hij zich schuldig maakte aan diefstal van een paling uit een winkel in de Warmoesstraat te Amsterdam, is door de rechtbank in Amsterdam veroordeeld tot een jaar gevangenisstraf.....!

**Ossendrecht, 25 Mei 1900.**

Heden is in den ouderdom van ruim 82 jaren overleden de heer A.C.F. Hoste, sinds 1886 hulp-onderwijzer aan de openbare school alhier. De overledene stond bekend als een rechtschapen man en degelijk onderwijzer, zoodat zijn verscheiden door zijne talrijke vrienden diep wordt betreurd.

**Ossendrecht, 25 Mei 1900.**

Bij een werkman, gehuwd en vader van kinderen te dezer plaatse, heeft zich een geval van pest- of zwarte pokken voorgedaan met doodelijke afloop. De man schijnt kort geleden te Antwerpen, alwaar die ziekte voortdurend in erge mate heerscht, een gesticht bezocht te hebben en het is niet onmogelijk, dat hij aldaar de kiemen der kwaal heeft opgedaan. Maatregelen tot ontsmetting zijn dadelijk genomen.

**Woensdrecht, 26 Mei 1900.**

Waarschijnlijk zal Z.Ex. de commissaris der Koningin binnen weinige dagen onze gemeente met een bezoek vereeren.

**Ossendrecht, 1 Juni 1900.**

Dank zij de doeltreffende maatregelen van afzondering en ontsmetting door de overheid genomen is het hier bij één geval van pokken, helaas met doodelijken afloop, gebleven. Dat de schrik er in was bewijst het feit, dat zich meer dan 100 personen, klein en groot, hebben laten inenten. door den gemeente-geneesheer dr. Van den Bosch. De gezondheidstoestand, die een oogenblik gevaar heeft geloopt, is gelukkig ten gunste gekeerd en thans uitmuntend. Intusschen zij men voorzichtig vooral voor Antwerpen, alwaar blijkens officiële bescheiden gedurende de verlopen maand Maart 18 en de maand April 12 mensen aan pokken zijn overleden.

**Ossendrecht, 1 Juni 1900.**

Onze gemeente telde op 31 Dec. 1899 een zielengetal van 1308 mannen en 1276 vrouwen, derhalve 2579 inwoners, tegen 2590 op 31 Dec. 1898; er valt dus al weder eene vermindering waar te nemen, tengevolge dat velen zich elders vestigen. Het aantal kiezers voor de 2de Kamer, Prov. Staten en Gemeenteraad bedraagt 286.

**Gemeente Ossendrecht, maand Mei 1900.**

Geboren: Johannes Babtist, z. van J.A. Devillers-Simons - Henricus Franciscus, z. van C.A. Holtzer-Withaegs. - Louisa, d. van H. Vermeulen-van Oevelen. - Petrus Johannes, z. van W. Bastiaanse-Jongmans. Een onechte zoon.

Ondertrouw, J.F. v.d. Venne, jm. en P.L. Schroeijers, jd. - B.J. Musters, jm. en G.M.F. Theuns, jd. - D.F. v.d. Poel, jm. en D. Musters, jd.

Gehuwd:L.R. Denijs, 28 jaar,jm. en J.C. van Dooren, 24 jaar jd. - A. van Elsakker, 27 jaar jm. en J.C. Bolders, 27 jaar jd. - J. van Loon, 42 jaar, wedn. van M.L. de Moor, en A.C. van Broekhoven, 32 jaar, wed. van J.F- Sijmons.  
Overleden:P.J. v.d. Poel, 38 jaar, man van M.V. Sebregts - P.J. Jacobs, 40 jaar, man van A.D. van Veldhoven. - A.C.F. Hoste,ong.m.

### **Hoogerheide, 8 Juni 1900.**

Bericht van Inzet van Huis met Erf en Tuin, Weiland, enz. voor de wed. en erven van J.B. Kwik.

Koop I	Huis met Tuin, ingezet door de heer Adan te Ossendrecht; f. 1025.
Koop II	Perceel Weiland, dhr. Adan f. 175.
Koop III	Perceel Weiland, Jac. van Oevelen f.175.
Koop IV	Perceel Weiland, P.J. van Oevelen f. 175.
Koop V	Perceel Weiland, A. van Zundert f. 155.
Koop VI	Perceel Heide, L. Disco f. 50.
Koop VII	Perceel Heide, J. Senesjal f. 35.

### **Hoogerheide, 9 Juni 1900.**

Onze fanfare zal morgen (Zondag) eene muzikale wandeling maken naar het dorp Woensdrecht en aldaar tevens de contr. leden (kasteleins) met een bezoek vereeren. Verschillende nummers zullen bij ieder hunner ten gehooore gebracht worden.

Het drapeau voor 'De Scheldezones', reeds lang en breed besproken, zal over veertien dagen arriveeren. Het moet, naar men zegt, een mooi stuk zijn en zal, de eerste gelegenheid de beste, aan het publiek vertoond worden.

### **Putte, 2 juli 1900.**

Jongstleden zondagavond brak door een heden onbekende oorzaak een felle brand uit in het 'bouwhoeffe', bewoond door de weduwe F. Mattheeussen, landbouwster alhier, waardoor het huis met stalling en schuur in korten tijd een prooi der vlammen werd. Het vee werd gelukkig bijtijds gered en naar wij vernemen is een en ander verzekerd.

### **Ossendrecht, 4 juli 1900.**

Gisteren-avond omstreeks 11 uur luidde de brandklok en bleek een hevige brand uitgebroken te zijn in de schuur van den landbouwer Eg. van Meir, op het Hageland alhier, waardoor dit gebouw geheel in de asch werd gelegd. De geleden schade wordt door verzekering gedekt.

### **Ossendrecht, 9 juli 1900.**

Gemeenteraad te Ossendrecht.

In de raadsvergadering van j.l. Zaterdag was alleen afwezig wegens 'ongesteldheid' het lid van de Moer.

De notulen werden gelezen en goedgekeurd.

Medegedeeld werd, dat er 22 juni jl. kasopname heeft plaats gehad, sluitende met f 2590,83 in kas.

Thans werd overgegaan tot het benoemen van een onderwijzer in plaats van de heer Boste.

Op de voordracht stonden dbh. C.F. Dalmijn te Grauw, A. van Ginneken te Rosendaal en P.J.M. Horsten te Bergen op Zoom. Zoals onze lezers weten, werd de heer Dalmijn benoemd met 5 tegen 1 stem met de heer van Ginneken

Aan de benoeming ging eene discussie vooraf tot vaststelling der jaarwedde à f 525,--, waarbij de heer Sneep het niet correct vond van 't Dag. Bestuur eene oproeping te doen tegen dit salaris zonder dat de Raad was gehoord; niet dat 't salaris niet goed is, doch er kunnen redenen

aanwezig zijn om dit hooger of lager te stellen. Doet men dit nu, dan komen we in moeilijkheden met de onderwijzers. Dhr. Philips is het hiermede eens, doch om er boven te gaan zou den schijn geven of we erg royaal in de dubbeltjes zaten.

De Voorz. zegt, dat de oproeping was geschied om geen tijd te verliezen en men kan bezwaarlijk lager gaan met 't tractement, omdat we destijds geen sollicitanten kregen en 't adverteeren ons nog meer kostte.

Besloten werd 't salaris vast te stellen op *f* 525,--, in te gaan op 16 juli a.s.

Het kohier van de hondenbelasting werd daarna vastgesteld en 't bedrag bepaald op *f* 191,60; er zijn 179 band- en 51 plezierhonden.

Dhr. Philips merkt op, dat er zeer veel honden zijn aangegeven als bandhond die loslopen; herhaaldelijk ondervindt hij dit; nog onlangs met een grote bandhond, die vele zijner kippen kwam slachten. Eerst op de vraag van hem op de eigenares, of zij daarvoor betaalde, riep ze de hond bij zich. De Voorz. belooft er op te zullen doen letten.

Na eene bespreken in besloten zitting, werd besloten het tractement van de gemeenteveldwachter te verhoogen met *f* 75,--, en dus te brengen op *f* 500,--, onder voorwaarden echter dat zijn gedrag en dienstijver op 1 Januari 1901 niets te wenschen overlaten. Onder deze conditie zullen hem als gratificatie de *f* 37,50 over dit jaar ook worden uitgekeerd.

Hiermede was de agenda afgelopen en zei dhr. Jansen, dat door B. en Weth. was toegestaan aan Thijs Driessen, om den weg van zijn huis te mogen verleggen. Dit is geschied en is werkelijk eene groote verbetering, doch nu is de toestand van den weg zoo slecht geworden, dat deze bij nat weer heelemaal niet is door te komen, doch thans geen twee karren elkander kunnen passeeren. Driessen heeft wel gezegd, dat de bureu hem een handje zullen helpen, doch dit schijnt hij nog niet eens te hebben gevraagd en hij steekt er zelf geen hand naar uit.

De Voorz. belooft, hem aan te doen zeggen voor de herstelling zorg te dragen.

Nadat de heer Sneep gesproken had om het meisje van R. Leijten in een gesticht te plaatsen en den Voorz. verzocht om eens van het schoonhouden van den straatweg naar Hoogerheide te letten, werd de vergadering gesloten.

### **Bekendmaking.**

#### ***De Burgemeester van.....***

Gelet op de aanschrijving van de Heer Commissaris der Koningin te Noord Brabant.

Mede gelet op het Koninklijk besluit van 21 Mei 1900 no. 21: Brengt ter openbare kennis;

Dat voor het dooden van zeehonden binnen het watergebied van het Rijk, de navolgende premiën worden toegekend:

a voor een zeehond van het vrouwelijk geslacht *f* 3.

b voor een zeehond van het mannelijk geslacht *f* 2,50.

Dat de gedoode zeehonden moeten getoond aan den in deze gemeente aangewezen persoon, zijnde de heer Johannes Wouters, wonende alhier.

Dat in tegenwoordigheid van dien persoon, die van het vertoonen kosteloos een verklaring afgeeft, de voorvinnen van het gedoode dier moeten worden verwijderd, zullende geen premiën worden gegeven voor zeehonden, die bij het vertoonen de voorvinnen of een der voorvinnen missen.

Dat zij die aanspraak hebben op eene premie, daarvan moeten doen blijken door inzending aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid eener declaratie in duplo voor het hun toekomende bedrag; en dat formulieren voor het opmaken dier declaratie voor belanghebbenden kosteloos verkrijgbaar zijn bij de heer Johannes Wouters voornoemd.

De Burgemeester.....!

DE GROOTE HALFJAARLIJKSCHE  
**OPRUIMING**  
 bij  
**C. J. BORLEFFS,**  
 Kortemeestraat F 70,  
 begint 22 Januari tot en met 9 Februari a. s.

**Solied en goedkoop Magazijn**

van  
**GEMAAKTE KLEEDEREN,  
 HOEDEN EN PETTEN.**

**H. Kools-Jalink,**  
 Hoek. Krömerstraat en Vischmarkt,  
 BERGEN OP ZOOM.

**Van af 2 gulden per tand**

40 gulden een  
 met 20 jaar



geheel kunstgebit  
 schriftelijke waarborg.

**M. H. van Stratum,**

Koninklijk gebreveerd Tandarts te Antwerpen,  
 plaatst kunsttanden en geheele gebitten van af  
 2 gulden per tand

en van af 40 gulden een geheel kunstgebit, welke op  
 schijnende tentoonstellingen bekroond zijn met eendiplomas en gouden medailles,  
 waarvan Mr. H. VAN STRATUM de enigste uitvinder en bezitter is in Holland en  
 België om die kunsttanden te plaatsen gelijk de natuurlijke tanden, waarmede men  
 alles kan eten. Alle kunsttanden door andere Tandartsen slecht gemaakt, worden door  
 dat systeem excellent verbeterd.

Adres te ANTWERPEN:

Mr. H. VAN STRATUM,

Directeur van de Tandheelkundige school,

33, Kunstlei, 33 (bij de Teniersplaats) Antwerpen.

Let wel. Men gelieve goed op naam en adres te letten.

2 gulden per tand en van af 40 gulden een geheel kunstgebit,  
 met 20 jaar schriftelijke waarborg.

Rotterdam,  
 Hoogstraat 299.

**L. SOESMAN-WOLF,** Breda,  
 Markt

**Magazijn van Goud-, Zilverwerken en Horloges.**

Bekend door de GROOTE SORTERING in alle mogelijke ARTIKELEN evenals door zijn GOEDKOOPE prijzen.

**Fabrikant** van Goud en Zilver Cantille, zooals Broches, Bellen, Knoppen enz.

**SPECIALE INRICHTING** voor alle mogelijke REPARATIEN, GRAVEEREN, VERGULDEN en VERZILVEREN,  
 werkende met 5 personen.

ZETTEN en VERZETTEN van Juweelen volgens het NIEUWSTE SYSTEEM waarvan modellen voorradig.

**Reparatiën aan alle Urwerken spoedig en goedkoop.**

**TAXEEREN** van Inboedels, Goud, Zilver, Juweelen en Antiquiteiten **GRATIS.**

Goud en Zilver wordt tegen de **HOOGSTE WAARDE** ingekocht.

**M. C. J. PILAAR.**

Zuivelstraat H No. 172.

Bergen op Zoom.

**POMP- EN SLOTENMAKER.**

**Fabriek van alle soorten Vul- en Stookkachels,**

**KUUKENFORNUIZEN,** geëmailleerd en gepoetst,

**Proefhoudende Brandkasten,**

Kleerstaanders, Ledikanten, Wiegen.

Echte lampen Beige, Patentmangels, Naamplaten, Grafkransen.  
 Aanleg van Gas, Gaskronen en Comforen; aanbrengen van Gas-  
 gloeilicht, Gasgloeilichtbranders, Gloeikousjes en verdere benodigd-  
 koden.

De nieuwste modellen

**KLEINERESING** en Bamboes **SPORTWAGENS.**

**VAN DER KUIJL & GORTER,**  
**KASSIERS en COMMISSIONNAIRS in EFFECTEN,**  
**Assurantiekantoor.**  
 Rijkebuurstraat 08.

Boschstraat 1 38. **C. G. HEUKESHOVEN,** Bergen op Zoom.

**Aanleg van Gas- en Waterleiding.**

**MAGAZIJN VAN IJZERWAREN.**

**PROEFHOUDENDE BRANDKASTEN EN KISTEN.**

**KACHELS, HAARDEN EN FORNUIZEN,**

Geëmailleerde en Vernikkelde Artikelen.

**ELECTRISCHE SCHELLEN EN GELEIDINGEN.**

**GAS- EN PETROLEUMLAMPEN EN TOESTELLEN.**

Gasgloeilichtbranders in soorten aan concurrerende prijzen.



**D. C. ANDRIESEN,**

Bergen op Zoom.

**Magazijn van Gouden en Zilveren Werken,**

**Diamanten, Horloges, Barometers enz.**

Steeds voorradig:

eene ruime collectie Parures, Knoppen, Ringen, Kettingen, Korallen, Brillen,  
 in Goud, Zilver en Staal Verrikkeld Monture.

Eene nette sortering lijn

**Tafelzilver, met zilver gemonteerd Kristal.**

De beroemde International Horloges, de nieuwste modellen Pendules, Regulateurs,

Klokken, Wekkers, Nikkelkettingen enz.

Speciaal Atelier voor Reparatiën van al het bovenstaande.

Abonnement voor het opwinden van Pendules.

Inkoop van oud Goud en Zilver tegen de hoogste waarden.

Het wereldberoemde **Christoflezilver** zooals Lepels, Vorken enz., aan fabrieks-  
 prijzen, zeer geschikt voor Hôtels, Pensionnaten en huishoudelijk gebruik.

Vertroude bediening.

Concurrerende prijzen.

**HET GOEDKOOPESTE**

en meest geoordeerde Magazijn van

**Gouden en Zilveren Werken, Juweelen en Horloges,**

IN HUIS

**B. WOLF & ZOON,**

Fortuinstraat 57,

Bergen op Zoom.

**Horloges met 2 jaar garantie.**

Reparatiën worden spoedig, net en in den kortst mogelijken tijd afge-  
 loverd.

Oud goud en zilver wordt tegen den hoogsten prijs gekocht of  
 ingruild.

### **Woensdrecht, 16 Juli 1900.**

Ongenoode gasten (een viertal Belgen) meenden in den nacht van Zaterdag op Zondag eene goede vangst te hebben. Zij vischten (zonder akte of permissie) in verschillende vischwaters in onze polders en zoolang, tot ze zelf in het net liepen. Ze vielen n.l. in handen van een viertal politiemannen, die hen reeds geruimen tijd op het spoor waren, zoodat de laatste vangst was verbeurd-verklaring van netten en visch en daarbij procesverbaal op de koop toe.

### **Hoogerheide, 17 Juli 1900.**

Reeds in den vroegen morgen verspreidde zich het gerucht, dat onze fanfare in Roosendaal den eersten prijs (f 100) geloot had. Om zekerheid te hebben werd getelefoneerd en zoo werd weldra het goede nieuws bevestigd.

Voor het raam van de Harmoniezaal werd het telegram aangeplakt, terwijl aanstonds ten teeken van vreugde van eenige huizen de nationale driekleur wapperde.

Dat dezen avond bij gelegenheid van zoo'n buitenkansje op de repetitie een glaasje zal gedronken worden is begrijpelijk.

### **Zuivering van het Lichaam.**

Professor Bouchardat heeft aangetoond, dat de zich in het lichaam bevindende giften ten deele door lichaamsbeweging verdreven worden. Dit geschiedt doordien de zuurstof door de aderen vloeit en alle vuil vernietigt. De op deze wijze ontvangen zuurstof kan anders niet opgenomen worden.

Een man, die flink arbeid in de frissche lucht, kan bijna alles verdragen, maar bij een- die den ganschen dag in huis zit, blijft het bloed staan en zijn lichaam wordt door de zich opeenhoopende gifstoffen verontreinigd. Hij is gelijk aan een huis, waarvan de schoorsteen verstopt is, waar rook alle gaten vult en alles bezoedelt en besmet.

Ieder die niet genoeg beweging neemt, wordt met allerlei gifstoffen vervuld, die, wanneer zij zich teveel in het lichaam ophoopen, den dood kunnen veroorzaken. Iemand, die dagelijks genoeg lichaamsbeweging neemt, reinigt daardoor zijn bloed en zijn lichaam.

Neem b.v. een renpaard, dat elken dag loopen moet, dat het zweet uit zijn huid perst; hij is volkomen gezond en zijn zweet is helder. Wanneer gij echter een paard, dat slechts weinig geoefend is, zoo zoudt behandelen, dan zou zijn rug spoedig bedekt zijn met een witte, kleverige massa, van een onaangename geur. Het rustig op stal staan heeft het paard in zulk een slechten toestand gebracht.

Hetzelfde, dat wij bij een paard kunnen waarnemen, is ook van toepassing op den mensch. De adem en het zweet van een, die zwaren arbeid verricht zijn rein; een man echter, die steeds naar zijn werkplaats rijdt, die het zich thuis gemakkelijk maakt en wellicht per jaar maar een of twee maal tot zweeten komt, verkeert in den zelfden toestand als het paard, dat in den stal wordt opgesloten. Zodra zulk een man arbeiden moet, en daarbij zweet, dringt de onreinheid van het lichaam naar de oppervlakte der huid en wordt openbaar, dat hij zich in een slechten toestand bevindt.

Lichaamsbeweging sterkt de spieren en organen van het lichaam; zij dringt alle onreinheid uit het lichaam, evenals men een spons reinigt, door dezelfde herhaalde malen nat te maken en uit te drukken.

Tenslotte zal men zien, dat het water geheel rein wordt. Zoo ook wordt het lichaam door hehaald zweeten gereinigd. Bij de beweging moet men diep ademhalen, waardoor meer zuurstof aan het lichaam wordt medegedeeld.

Zodra beddegoed, tapijten, enz. vochtig worden, hangt men ze in de frissche lucht, opdat ze weer droog en zuiver worden. Op dezelfde wijze gaat het met de lichaams oefeningen; zoodra men een trek lucht door het lichaam laat gaan, wordt het gereinigd.

### **Woensdrecht, 17 Juli 1900.**

Vondst. In de sloot langs de weg door den Prins Karelpolder is Dinsdagmorgen door de politie gevonden de bijna volledige uitrusting van een militair, behoorende tot het 3de reg. infanterie, waarschijnlijk 4e bataillon. Alleen de schoenen en sokken met de verdere onderkleeren ontbraken. Er is van deze vondst aan de militaire overheid kennis gegeven.

### **Hoogerheide, 18 Juli 1900.**

Naar wij vernemen heeft de heer Couwenbergh *f* 100 vermaakt aan de R.K. armen alhier en *f* 100 aan die van Ossendrecht.

De begrafenis van onzen oudsten inwoner was zeer plechtig.

Van heinde en verre was men toegestroomd om den beminden man de laatste eer te bewijzen.

### **De warmste dag.**

Dat het jl. Maandag knap heet is geweest, behoeft waarlijk niet te worden vermeld, daar iedereen er van geprofiteerd heeft. Maar dat het de heetste dag van de laatste 50 jaar is geweest, zie, dat wisten velen van ons zeker niet.

Het volgende bericht vertelt het ons: Iemand schrijft in de Times, dat het Maandag niet alleen de warmste dag van het jaar, maar van de laatste 50 jaar is geweest. Te Londen wees de thermometer s' middags over eenen in de schaduw 96.2 graden F. aan. Zo hoog is zij sedert 1848, toen de waarnemingen, waarop de schrijver afgaat, begonnen, nog niet gerezen.

### **Ossendrecht, 18 Juli 1900.**

Bij gelegenheid der kermis te Santvliet werd de tuinman Ant. Goris van hier, bij het verlaten der herberg van J.B. Peeters-Carpentier aldaar, plotseling aangevallen door eenige jongelieden uit deze Gemeente en door één dezer met een mes boven het oog verwond.

Op zelfverdediging bedacht schoot hij zijn revolver in de lucht af, hetgeen de aanvallers op de vlucht dreef; een en ander schijnt in verband te staan met een ouden wrok tegen Goris, die wegens herhaalde bedreigingen, ditmaal gewapend was uitgegaan.

De zoo gevreesde aardappelziekte begint zich hier en daar op de velden te vertoonen en vooral op de hooge gronden zijn er reeds vele struiken aangetast; in de polders hoort men van deze kwaal tot heden minder. Algemeen wordt als oorzaak genoemd de koude en overvloedige regens van in het begin dezer maand, gevolgd door een brandende hitte.

### **Ossendrecht, 27 Juli 1900.**

De nieuw benoemde Predikant der Ned. Hervormde Gemeente alhier, Ds. A.E. v.d. Scheer, tot heden in gelijke betrekking in Drempt (Prov. Gelderland) zal zijne plechtige intreding doen en in het ambt bevestigd worden op Zondag 5 Augustus a.s.

Deze betrekking is gedurende ruim een jaar onvervuld gebleven.

De tusschentijdse stierenkeuring die hier verleden Dinsdag moest gehouden worden is geheel mislukt. Er waren wel stieren aangevoerd, o.a. 8 uit deze gemeente, doch geen enkel keurmeester deed van zijn tegenwoordigheid blijken, zoodat allen teleurgesteld huiswaarts keerden. Aan wie de schuld? We zijn toch niet in Kampen.!

### **Hoogerheide, 28 Juli 1900.**

Houden wespen hun verblijf gewoonlijk in wallen of slootkanten, dezer dagen hadden die lastige insecten het goedgevonden, hun woning te vestigen in een tuin van de heer S. alhier.

Deze ontdekte hun kunstig gemaakt nest tusschen de takken van een pereboom. Dat de indringers zoo spoedig mogelijk verwijderd werden, is te begrijpen, daar van zulke gasten bij

het peren-plukken weinig goede hulp te verwachten is.

Nadat met de noodige voorzorgen de insecten verwijderd waren, wist men hunne woning bijna ongeschonden te bewaren.

### **China, het land waar Zuster Marie Adolphine de marteldood stierf.**

Dit immense groote land werd in het jaar 1900 overwoekerd door groote, brandschattende en moordende bendes: de 'Boksers'.

Uit een krante-bericht in dagblad "De Zoom"

Om de opstand mede te helpen onderdrukken, ondersteunden de volgende landen met militaire eenheden: 16.000 Duitsers, 12.000 Engelsen, 6500 Fransen, 50,000 Russen, 21.000 Japanners, 7000 Amerikanen, 2000 Italianen, 170 Oostenrijkers.

Deze grootschalige hulpdiensten kan men beschouwen als, de eerste 'Verenigde Naties'.

### **Ossendrecht, 10 Augustus 1900.**

De Landbouwfvd. 'Ossendrecht-Woensdrecht' (N.Br. Mij. van Landbouw) zal eene algemene vergadering houden op Zondag 19 Aug. a.s. s'middags ten half 3 ure bij P.J. Melsen Mzn. alhier.

Tot de punten van behandeling behooren naast de gewone verloting: verkiezing van 2 leden van het Bestuur (aftredende de heren J.F. Theuns en Alph. Jacobs-Migielsen), aankoop van hulpmest- en voederstoffen, ingekomen stukken, enz.

De collecte, voor de door hagelslag geteisterde dorpen van N.Br. heeft alhier opgebracht de som van *f* 5,61.

### **Ossendrecht, 11 Augustus 1900.**

De gemeenteraad zal in het openbaar vergaderen op heden Zaterdag-middag nam. 5 uur.

### **Ossendrecht, 18 Augustus 1900.**

De ouders van 3 knapen van 8-10 jaren hebben jl. Zondagnacht in niet geringe ongerustheid doorgebracht. Deze jongelingen hadden zich tegen den avond verwijderd en keerden niet naar huis terug, zoodat men den ganschen nacht naar hen heeft gezocht en hen eindelijk in den vroegen morgen terugvond; spelende in de bosschen van de Pottenbergen. Zij schenen door hunnen nachtelijken tocht niet te hebben geleden. Dat belooft wat, zulke jongens!

Wij waren Zaterdag verhinderd de vergadering van den Gemeenteraad bij te wonen. Daar onzen correspondent ons echter meldt, dat er weinig of niets behandeld is, zoo hebben de lezers uit Ossendrecht er niet veel van gemist.

### **De opstand in China.**

Er zijn keizerlijke besluiten gevonden, waarin het volk heimelijk tegen de vreemdelingen opgestookt wordt; naar het schijnt worden zulke besluiten telkens uitgevaardigd als er een voor de vreemde-lingen een gunstig edict verschijnt. (aldus corr. der Standard).

### **Ossendrecht, 20 Augustus 1900.**

In de gisterenavond alhier gehouden landbouwvergadering zijn de aftredende leden van het bestuur, de heeren J.F. Theuns en Alph. Jacobs-Migielsen als zoodanig herkozen. Met den aankoop van hulpmest- en voederstoffen werd besloten, wegens de geringe deelneming, te wachten op eene volgende bijeenkomst, die reeds nu werd vastgesteld op Zondag den 16 September a.s.

### **Putte, 19 Augustus 1900.**

In een der afgeloopen nachten heeft hier een even stout als brutaal schelmstuk plaats gehad



door namelijk bij een inwoner dezer gemeente een varken uit den stal te halen, dit doodeenvoudig terplaatse zelve te slachten en de hammen eruit gesneden en medegenomen. De politie is ijverig met het onderzoek bezig, doch of het haar zal gelukken de dieven te achterhalen, valt zeer te betwijfelen.

#### **Uit de Gemeenteraad te Woensdrecht.**

Voorzitter maant de Armmeeester om de leden tijdig kennisgeving doen, van de volgende bijeenkomst. Dhr. Cuijlen zegt dat de bode hiervoor de schuldige was.

Dan schijnen er problemen te zijn met schoolgaande kinderen van o.a. De Duintjes en De Heimolen. Dezen gaan naar Borgvliet op school, vanwege de afstandverkortung.

Een kwestie die door het Bergsche Gemeentebestuur en het Woensdrechtsche moet worden opgelost.

Vaststelling over de rekening 1899 is in orde bevonden.

Dan valt de heer Dietvorst over de post van f 350,--, als subsidie aan de beide zusterscholen. Eenieder: de Burgemeester, de secretaris, de veldwachter, 2 onderwijzers, de dokter, allen krijgen bijna jaarlijks een verhooging, en bij de zusters blijft het 't zelfde bedrag. Als je dan beoogd wat deze zusters tot stand hebben gebracht, dan mag dit toch wel extra beloond worden.

Gaarne aandacht hiervoor.

De Voorz.: het Dag. Bestuur is hiervan in gebreke gebleven.

Voor het legen van de brievenbus bij den Ouden Tol, moet de tram hiervoor speciaal stoppen, omdat de dienstdoende post-beambte daar de bus moet lichten. De heer Talboom zegt dat de tram bij iedere halte moet stoppen, mét of zónder het uitsteken van de vlag.

Een verzoek tot het plaatsen van een lantaarn bij het begin van de kom. Doordat hier een donkere hoek is, zal daar aan worden voldaan.

Dan volgt er een gebakkelei over de schoolgaande jeugd naar de Borgvlietsche school.

De onderwijzers en de juffrouw nemen het niet zoo nauw met de schooltijden. Men begint te laat en beëindigt te vroeg. De kinderen krijgen niet te drinken; er is alleen water aan de pomp en aan dit werktuig mag de schooljeugd niet aankomen. Ook krijgen de schoolieren, welke de eerste H. Communie zullen ontvangen, daarvoor geen voorbereiding.

Bij warm weer stuurt de meester een kind om een kruik bier voor hemzelf. Zo ook moeten ze sinaasappels halen voor de meester.

Met prijsuitreiking wordt onderscheid gemaakt met 'lieve' kindertjes. Onderwijzer Rovers schreef van de hele week geen letter op het bord. Maar, als de school-opziener op bezoek komt, zet men de kleintjes voor in de klas. Als het bezoek weg is zet de meester zich op een bank en leest een boek of de krant.

Een getuige heeft verklaard, dat zijn kind daar op school gegaan, geen letter A uit een B kent.

En zoo, en nog een hele boel uit dit nare 'lesrooster' kwam ter tafel.

Ten slotte sloot de Voorzitter de vergadering....!

#### **Ossendrecht, 28 Augustus 1900.**

De Commissaris der Koningin bezocht heden-namiddag met zijn Secretaris onze gemeente, ten einde het administratief beheer op het Raadhuis aan een onderzoek te onderwerpen.

Na afloop daarvan maakte Z.E., vergezeld van Burgemeester en Wethouders, eene wandeling door het dorp en bezichtigde met veel belangstelling de bekende Stoomcichorei-fabriek der firma wed. C. Mattheussens en Zoon, hofleveranciers.

Op verzoek van Z.E. hadden geene bizondere huldebetoogingen plaats.

### **Ossendrecht, 30 Augustus 1900.**

De bij het ongeval van jl. Dinsdag in de Schoolstraat te Bergen op Zoom vrij ernstig aan hoofd en beenen gekwetste landbouwersknecht C. van Gorp is gelukkig aan de beterhand.

Ofschoon de eerste geruchten gewaagden van twee gedooide personen alsmede de schuld van het op hol slaan der paarden aan den stoomtram werd geweten, zijn beide voorstellingen later onwaar gebleken.

- De aardappelziekte is hier zoo erg, dat meer dan de helft als verrot op het veld blijven; bovendien is de smaak op de hooglandsche gronden bepaald slecht; in den polder echter beter. Tot overmate van ramp begint zich nu ook nog een ziekte onder de varkens, aan welke vele aardappelen worden gevoederd, te vertoonen. Zou soms het eene niet in verband staan met het andere?

- Onze landbouwafdeeling zal eene algemene vergadering houden op Zondag 9 September a.s., s'namiddags half 5 uur, bij Jac. Michielsen te Hoogerheide. Tot de punten van behandeling behooren naast de gewone verloting: aankoop van hulpmest- en voederstoffen, alsmede van steenkolen, ingekomen stukken enz.

### **Woensdrecht, 9 September 1900.**

Openbare vergadering van den Gemeenteraad op Donderdag 18 September a.s., s'avonds 7 uur.

Onderwerpen ter behandeling:

1 Toestanden school E te N.Borgvliet:

2 Benoeming stembureau voor eventuele stemming voor een lid Prov. Staten.

### **Hoogerheide, 9 September 1900.**

Op den hedenavond alhier geboden landbouwvergadering waren slechts 18 leden tegenwoordig.

Besloten werd tot aanbesteding van 19.400 kilo superphosphaat en 5000 kilo lijnmeel.

De gemeenschappelijke aankoop van steenkolen vond bestrijding vooral in den boezem van het bestuur en werd voorlopig aangehouden.

### **Ossendrecht, 12 September 1900.**

Jagers opgepast! Nauwelijks was de jacht geopend of een onzer meest bekende jagers werd betrap op eene overtreding. Fluks een haasje geschoten, door een vriend opgeraapt en weg gemoffeld, doch ook even vlug door de maréchaussées betrap, die door een verrekijker dit toneeltje op een afstand gadesloegen. Wat nu volgt raadt ieder: proces-verbaal, kantongerecht en betalen. Dus Jagers! opgepast!

- De nieuwe Zusterschool, een ruim gebouw, gelegen in de kom der gemeente, is uit- en inwendig geheel afgewerkt en zal, naar wij vernemen, nog dit jaar worden geopend. Zoals bekend wordt er eene bewaarschool aan toegevoegd, zoodat het zegenrijke werk waartoe onze Z.E.Heer Pastoor zooveel heeft bijgedragen, onschatbare vruchten zal afwerpen voor allen, die in de gelegenheid zijn, gebruik te maken, van het degelijk onderwijs der Eerw. Zusters.

### **Hoogerheide, 15 September 1900.**

Morgen begint in onze parochie het octaaf van den H.Cornelius. die hier op eene bijzondere wijze vereerd wordt. Als naar gewoonte geschieden de H. Missen op den feestdag zelve en Zondags onder het octaaf om half zeven en zeven ure. Des namiddags om 8 uur het Lof.

Bij den koster is een boekje verkrijgbaar, bevattende een beknopte schets van het leven, den marteldood en de vereering van den H. Cornelius, Paus en Martelaar, patroon tegen vallende ziekten, jicht, stuipen, kinkhoest en alle zenuwlijden.

- Den tweeden kermisdag zal onze fanfare eene muzikale wandeling door het dorp maken en

dan tevens een bezoek brengen bij eenige contribueerende leden (kasteleins).

- In den mond der Schelde en aan de Noordzeekust zijn de zeehonden zoo talrijk en daardoor zoo ongewoon brutaal, dat ze op en naast het badterrein in Vlissingen de waterlijn tot op niet meer dan 5 pas naderen, ofschoon er nog verscheidene personen baden en nog veel meer op het strand en langs het water wandelen.

De Arnemuïdsche visschers klagen zeer over het nadeel, dat deze zeehonden aan hun bedrijf toebrengen.

### **Ossendrecht.**

Door Burgemeester en Wethouders dezer gemeente is, op zijn verzoek, wegens gezondheidsredenen, aan den heer P.G. Soffers eervol ontslag verleend als opperbrandmeester onder dankbetuiging van de in die betrekking bewezen diensten. En in zijn plaats is benoemd de heer J.C. van der Poel.

- De rekening dezer Gemeente over 1899 is door Gedeputeerde Staten bij besluit van 30 Augustus jl. gesloten en vastgesteld, in ontvangst op *f* 18769,11 en in uitgaaf op *f* 16870,30½, alzoo met een goed slot van *f* 1898,80½.

- Burgemeester en Wethouders wijzen bij publicatie der ingezetenen op het verbod om vreemde, koperen, bronzen of nickelen pasmunt in betaling uit te geven of in omloop te brengen, en op het groot misbruik dat daarvan wordt gemaakt, met waarschuwing, dat de politie scherp zal toezien en tegen de overtreders proces-verbaal opmaken, en met dringend verzoek aan de ingezetenen, alle pogingen te willen aanwenden, ieder voor zoover hem mogelijk is om dit ergerlijk misbruik te helpen uitroeien.

- Het gedurende de maanden October tot en met Maart eerstkomende aansteken en uitdoen der 11 gemeente-lantaarns, met bijlevering der benodigde olie, katoen en lampglazen, is dezer dagen in het openbaar aanbesteed en aangenomen voor 79 cent per avond.

- 23 September. De levering van 19400 kilogram superphosphaat, bevattende 14% phosphorzuur, zonder speling, ten behoeve van de Landbouwfördeling is gegund aan den minsten inschrijver, de heer Jack. van den Eijnden alhier, voor den prijs van *f* 2,68½ per 100 kilogram.

Inschrijvers waren: P.J. van Aardenne, Dordrecht, *f* 2,89; J. Joppe, Steenberg, *f* 2,84½; H. Fierens Antwerpen, *f* 2,78; Coenen en Schoenmakers, Uden, *f* 2,76; Jack van den Eijnden, Ossendrecht, *f* 2,68½.

De levering moet geschieden op 1 October franco tram Ossendrecht en onder toezicht van s'Rijkslandbouwproefstation te Goes.

### **Ossendrecht, 27 September 1900.**

De landbouwers zijn, op enkele uitzonderingen na, deze week begonnen met het rooien van beetwortelen, doch staken het werk. zoodra zij de vereïste hoeveelheid voor de maand September geleverd hebben, d.i. 5000 kilo per H.A. dewijl de meeste velden nog volop in den groei staan valt er door te wachten niets te verliezen, integendeel veel in gewicht te winnen. De peeën zijn, in het algemeen kort van stuk, doch de opbrengsten vallen niet tegen: men spreekt van 13- á 16000 kilogram per Bloïsch gemet, (40 are).

### **Hoogerheide, 30 September 1900.**

Bij de gisteren gehouden jacht, werden door 4 jagers buit gemaakt 7 hazen, 4 konijnen en twee patrijzen. Voor den beginne, mag dit zeer bevredigend genoemd worden.

- In tegenstelling met het sluitingsuur op de herbergen, dat vanaf 1 October met 1 uur vervroegd wordt, zoo zullen de gemeente-lantaarns voortaan 1 uur langer licht geven, zijnde tot 11 uur, terwijl vroeger om 11 uur 't politie-uur was en toen de lantaarns om 10 uur gedoofd werden.

# Zoekt uw voordeel!

De ondergeteekende bericht dat van af heden tot ongekend lage prijzen zullen worden

## VERKOOPT! ERNE GROOTE PARTIJ VERSCHILLENDE Artikelen,

waaronder een assortiment Mans-, Vrouwen- en Kinderkleding, een partij Corsetten en eene verzameling Gouden en Zilveren

### Dames- en Heeren Horloges

en andere artikelen.

Alles zal tot uiterst lage prijzen worden van de hand gedaan.

Achtend,

### I. DE WINTER.

#### Slempoeeder

per pakje 10 cts.

#### Bisschop essence

25 cts. per fleschje.

#### Anijstableden

4 cts. per stuk.

#### Slemptableden

5 cts. per stuk.

#### Essence voor Likeuren

25 cts. per flescon.

#### Maagelixer

25 cts. per fleschje.

Verkrijgbaar bij:

### H. G. VAN KROON,

Drogist.

Kortemeestraat 18, Bergen op Zoom.

## VROOLIJK EN AMUSANT

sijn onderstaande nieuwe komische voordrachten.

### Wat Engeland nog moet leeren.

Politieke coupletten op den Transvaalschen oorlog.  
Prijs met piano-partij, franco per post f 0.12.

### Ik ben weer vivat vrijgezel.

Komische voordracht met coupletten.  
Prijs met piano-partij, franco per post f 0.12.

Deze voordrachten worden na inzending van het bedrag in postzegels, franco per post toegezonden door

J. D. DIJK, Uitgever, Groningen.  
N.-Kijk-in-'t-Jatstraat.

MAGAZIJN VAN

## WITTE GOEDEREN,

Bergen op Zoom, Grootte Markt A 9,

Ontvangen eene groote sortering

### Linnen Damasten Ontbijtstellen

van af f 8,90 per stel.

### Linnen Damasten en Linnen Tafelstellen.

Servetten, Handdoeken, Theedoeken enz.  
Ook Kussensloopen effen met geborduurde letters en gefestonneerde randen.

Beleefd aanbevelend,

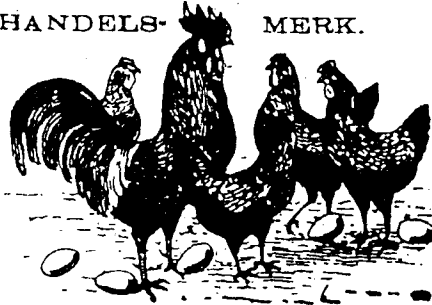
UEd. Dw. Dienaressen,

A. HAAZE, E. LENAERTS.

# KIPPENHOUDERS!

HANDELS- MERK.

P. SLUIS' Ochtendvoer



voor hoenders werd op chemisch en microsc. analyse uit alle soorten ochtendvoer — wegens zee belangrijk hogger eiwitgehalte — met 1e Prijs bekroond.

Prijs per 10 kilo f 1.80; 20 kilo f 4.—; 50 kilo f 7.25 franco vaste staten.

P. SLUIS

N.Z. Voorb.w. 334, Amsterdam

Analyse in vergelijk, proeven loonen aan:

- Veel hooger eiwit en vetgehalte (38,5 pCt.) dan alle andere ochtendv. er lichter verteerbaar;
- meer eieren dan met eenig ander voeder en krachtige hoenders;
- gemakkelijke en snelle rui en spoedig weer leggen;
- minder gebruik, daardoor voordeliger dan alle andere soorten.

Depôt te Bergen op Zoom bij G. STOOP-MELSEN, waar brochures met attesten en gebruiksaanwijzing gratis verkrijgbaar zijn.

Tevens verkrijgbaar: „SLUIS Universeel Voeder“ voor Nachtegaals, Merels, Lijsters, Leewerikken etc.

Bekroond met 79 Medaljes, waarvan 69 Eerste en Eereprijzen.

## Van der Kuyl & Gorter,

Kassiers- en Effectenkantoor, Rijkebuurststraat C 8.

### Effecten, Coupons, Hypotheken, Vreemd geld.

Incasseren, disconten en fourneeren Wissels.

Betalen Pensoonen uit. Bezorgen Credietbrieven.

Openen Rekening-Coufants met rentevergoeding en nemen Gelden in bewaring tegen rentevergoeding naar gelang van overeengekomen termijn.

Verleenen Voorschotten en verstrekken gelden op Huizen en ijzeren Schepen.

Brengen alle Assurantien onder Verzekering tegen Inbraak met of zonder Diefstal, ook van Effecten en Geldswaarden, billijke voorwaarde is beschadiging door inbraak wordt vergoed voor gereeds, deuren, sloten, vensters, luiken, verf, schoorsteenmantels, behangsels enz. tot f 500.—.

Bergen op Zoom.

C. G. HEUKESHOVEN,

Boschstraat 1-38.

Magazijn van

### Vul en Stookkachels en Haarden

volgens de nieuwste modellen.

### PROEFHOUDENDE BRANDKASTEN EN KISTEN.

Gaslampen, Fornuizen en alle Gasartikelen.

Aanleg van

### Gas- en Waterleiding.

### ELECTRISCHE SCHELLEN EN TELEPHONEN.

De ondergeteekende bericht UEd. met deze, dat zij heeft gedialeerd eene fijne sortering in

## M O D E S,

bestaande in: Dames Boezelaars, kanten Kragen, Avonddoekjes, Dassen, Strikken, Ceintuurs, Antimacassers, Tafelloopers enz.

Steeds in voorraad eene ruime keuze KINDERGOEDEREN,

Boldoot's Eau de Cologne.

Kwatta's Chocolade.

Nieuwe zending Glacé Handschoenen.

Minzaam aanbevelend.

Wed. F. J. Raadsveld-Grau.

- Liefhebbers van tuinsieraden kunnen den rariteit waardig eens een kijkje nemen in den lusthof van mevr. de Bruine alhier, alwaar de kundige tuinier L. van Linden een prachtig priëel heeft daargesteld.

#### **Ossendrecht, 4 October 1900.**

Hoewel de gezondheidstoestand in onze gemeente niet ongunstig is, heerscht onder de kinderen de zgn. 'kinkhoest' in bijna elk huisgezin. Ofschoon tot heden gelukkig nog geen sterfgevallen zijn voorgekomen, hebben het sommige kleine toch hard te verantwoorden.

- Het loffelijk besluit van ons Gemeentebestuur om bij de bevolking met kracht aan te dringen op het niet verder in ontvangst nemen van bronzen, koperen, nickelen Belgische pasmunt, heeft met recht voldoening gewekt. Toch vraagt men zich af of het wel helpen zal, indien ook in de naburige grensgemeenten en vooral ook Woensdrecht en Hoogerheide, alwaar de omloop dier vreemde muntspeciën even erg is als hier, niet op dezelfde krachtdadige wijze tegen dit euvel wordt opgetreden; want inderdaad zulk een toestand is onhoudbaar.

- Het bestuur der Landbouwafdeling heeft besloten tot gemeenschappelijken aankoop van 4000 kilogram van Amerikaansch lijnmeel, waarvan de aanbesteding is bepaald op Zondag 14 October a.s.

- Onze najaars paarden- en veemarkt zal gehouden worden op Donderdag 18 October a.s. Moge zij ditmaal niettegenstaande den drukken tijd voor de landbouwers, gekenmerkt zijn door grooten aanvoer van vee en een levendigen handel!

- 5 Oct. Gisterenavond omstreeks 6 uur luidde de brandklok en sloegen de vlammen uit de schuur, staande vast tegen de woning van J.C. Michielsen-van Oevelen, herbergier en karreman. Aangezien deze door een steenen muur geheel gescheiden is van het huis, bleef dat, dank zij vooral ook de hulp der brandweer, behouden. De schuur is echter geheel uitgebrand met al het gedorschen en ongedorschen graan, benevens een drietal kleine varkens. De oorzaak is tot heden niet bekend; een en ander was door verzekering gedekt.

- Met leedwezen werd hier vernomen, dat de heer P.C. Soffers, opperbrandmeester, wegens gezondheidsredenen, eervol ontslagen is uit zijn tot heden met zooveel ijver waargenomen betrekking. Met tact en beleid wist hij steeds de werkzaamheden te leiden en het is vooral aan zijn bekwaamheid te danken, dat onze brandweer kan geroemd worden als een der best ingerichte uit den omtrek.

#### **Ossendrecht, 5 Oct. 1900.**

De nieuwe Zusterschool, een trots gebouw in de kom van het dorp gelegen, zal worden ingezegend op Woensdag 10 October a.s. hetgeen een feit van bijzonder groote betekenis is voor onze gemeente, Naar wij vernemen, zal er op dien dag eene plechtige Hoogmis van dankzegging aan God worden opgedragen, terwijl de Gemeentenaren door den Burgemeester zijn uitgenoodigd, door het uitsteken van den vaderlandschen driekleur, van hunnen instemming met dit heuchelijke feest te doen blijken.

#### **Ossendrecht, 18 October 1900.**

De Lanbouw-wintercursus in de openbare school te Hoogerheide, gemeente Woensdrecht, zal worden geopend op Zaterdag 3 November a.s. des namiddags ten 4 ure. De sollicitanten naar de vacante betrekking van tweeden onderwijzer aan dien cursus, alsmede de leerlingen, die aan de lessen, welke geheel kosteloos worden gegeven, wenschen deel te nemen, moeten zich vóór den dag der opening aanmelden bij den heer A.J.A. Adan, secretaris van toezicht alhier.

- Op den paarden- en veemarkt, heden alhier gehouden, waren aangevoerd 8 beesten en 1 dier (paard). Van een levendigen handel kon dus wederom geen sprake zijn, ofschoon enkele kooplieden aanwezig waren. Nu ook de landbouwers de markt de rug toekeeren, wordt het hoogtij de kosten der instandhouding te sparen en onze eenmaal zoo bloeiende veemarkt voor

goed te schrappen. 'Sic transit gloria mundi'.

### **Gemeenteraad te Woensdrecht.**

In de Dinsdag gehouden vergadering van den Gemeenteraad was o. a. ingekomen een schrijven van B. en Weth. van Bergen op Zoom, houdende bericht dat de klachten betreffende de school E te Nieuw Borgvliet in onderzoek zijn.

Eveneens een schrijven van den heer v.d. Grinten, schoolopziener, meldende dat, hoewel de klachten van de heer Talboom eenigszins overdreven zijn, toch het onderwijs aldaar veel te wenschen overlaat en een voortdurend toezicht hierin verbetering zal brengen.

Beide brieven werden als kennisgeving aangenomen.

Bij de behandeling der begroting werd eenige discussie gevoerd, in hoofdzaak loopende over de subsidie der Zusterscholen, welke subsidie dit jaar verhoogd was, doch thans zou verdubbeld worden, naar evenredigheid der schoolgaande kinderen.

Dhr. Dietvoors doet op goede gronden uitkomen, dat deze verdeling onrechtvaardig zou zijn, daar Woensdrecht reeds zoo slecht van onderwijs voorzien is en er wel eens bij aanneming van dit voorstel andermaal een request kon gezonden worden aan Ged. Staten tot bijbouwing van een tweede school.

Met algemeene stemmen werd besloten, de gratificatie in twee gelijke helften te verdeelen.

Ten slotte kwam in behandeling het request der beide onderwijzers om verhooging hunner wedden. Tegen verhooging waren alle leden, echter niet om hen voor de meerdere bewezen diensten eene gratificatie te verleenen. Met algemeene stemmen werd besloten, aan de onderwijzers Eggermont en Verdult resp. *f* 40 en *f* 50 te verleenen.

Hierna werd de vergadering gesloten.

### **Ossendrecht, 26 October 1900.**

Het bestuur der Coöperatieve Roomboterfabriek alhier, die jaarlijks duizende kilo's eerste klas boter levert aan de Botermijn te Eindhoven, heeft besloten ook van niet-leden melk aan te kopen en deze te betalen naar gelang van het vetgehalte, zoodat het te voorzien is, dat voortaan nog eene grootere hoeveelheid roomboter door haar in den handel zal kunnen gebracht worden.

- Nu de aanvoer van beetwortelen op zijn drukst is, blijkt hoe ellendig het hier aan de losplaats van den stoomtram gesteld is. Het is bij regenachtig weder één modderpoel; paarden slaan ter neder, voertuigen werken zich vast en niemand steekt een hand uit om in dezen schandelijkten toestand verbetering te brengen, zoodat het dringend noodig is, dat deze aangelegenheid op de eerste vergadering van landbouwers ter sprake wordt gebracht.

### **Loting Ossendrecht.**

1 Hugens Josephus	goed
2 Kil Gabriël	goed
3 Kil Ludovicus	goed
4 Cloots Ludovicus Christianus	goed
5 Hazen Lambertus Martinus	goed
6 Jaspers Josephus	goed
7 Huijgens Godefridus Maria	goed
8 Clarijs Stephanus	goed
9 Broekhoven v. Petrus Johannes	goed
10 Poel v.d. Petrus Paulus Matheus	goed
11 Zunderd v. Bernardus Cornelis	eenige zoon
12 Jansen Petrus Johannus Antonius	goed
13 Kil Carolus	goed

14 Geerts Louis	eenige zoon
15 Ketelaars Godefridus	goed
16 Wierckx Jacobus	goed
17 Poel van der Benedictus	goed
18 Cleeren Petrus Johannes Jacobus	goed
19 Gaal v. Franciscus	goed
20 Meir v. Petrus Johannes Ludovicus	goed
21 Ansems Franciscus Alphonsus	broeder dienst.
22 Merode v. Livinus	goed
23 Goris Jacobus	broeder dienst
24 Jansen Hugo	goed
25 Wouters Johannes Cornelis	goed
26 Bergh van den Livinus	goed
27 Hoof van Petrus Johannes	goed

#### **Ossendrecht, 28 October 1900.**

Ruim 80 kinderen van 3 tot 6 jaren oud maken thans gebruik van de lessen aan de Bewaarschool, welke op 23 dezer is geopend en alleen de heerschende 'kinkhoest' onder de kleinen, is oorzaak, dat dit aantal nog niet grooter is. Wanneer men de ruime lokalen der nieuwe Zusterschool vergelijkt met de gebrekkige van het oude klooster op den Berg, dan eerst ontwaart men, dat hier een reuzenstap is gedaan in de goede richting waarvan onschatbare vruchten voor de ingezetenen het gevolg zullen zijn.

#### **Woensdrecht, 29 October 1900.**

Op de vergadering bij A. Plompen is definitief besloten tot oprichting der fietsclub. Bij stemming werd uitgemaakt, dat de club gevestigd zal zijn bij Jac. van Overbeek, wiens herberg weldra geopend wordt.

Tot bestrijding der onkosten en het houden van een teerdag, is besloten van elk lid één gulden introductiegeld en voorts 10 cent contributie per maand.

Het bestuur is gekozen, het houden van eenige clubtochten in den zomer aangenomen en nu blijft alleen nog over het geven van een naam van de club, dan is voorloopig alles in orde.

#### **Openbare Vergadering, op 27 October 1900 te Ossendrecht.**

Zaterdag j.l. vergaderde de Raad der gemeente Ossendrecht in het openbaar.

De Voorz. opent ten 3 uur de vergadering. Aanwezig waren alle leden.

De notulen der vorige vergadering worden gelezen en unaniem goedgekeurd.

Aan de orde komen verschillende mededeelingen:

Ten 1e. Betreft een schrijven van Ged. Staten, dat de gemeenteraad over 1899, met een goed slot van *f* 1898,80½ is goedgekeurd.

Ten 2e. Dat de kasopname is geschied op 26 September. De boeken werden in orde bevonden, in de kas was aanwezig *f* 1968,26.

Ten 3e. Dat door Burgemeester en Wethouders is aanbesteed de straatverlichting voor 79 cent per avond.

Ten 4e. Dat door den commissaris der Koningin zijn herbenoemd tot Zetters der Belasting dbhr. A. v.d. Eijnden en A. Jansen.

Ten 5e. Goedkeuring der rekening van het Armbestuur voor 1901, in ontvangsten bedragende *f* 516,06 en in uitgaven *f* 512,50. Alzoo een waarschijnlijk batig slot van *f* 3,56.

Alle b.s. mededeelingen aangenomen voor kennisgeving.

Aanbieding begrooting 1901.

Op deze begrooting zijn enkele posten moeten worden verhoogd. Het eerste gold de

presentiegelden der leden van den Raad.

Daar dit, terecht door dhr. Sneep opgemerkt een persoonlijke kwestie was, en alle leden van hetzelfde gevoelen waren werd hierover geen discussie gevoerd, en een kleine verhooging toegestaan.

Het salaris van den klerk ter secretarie is verhoogd van *f* 275 naar *f* 300.

Alle leden waren van oordeel, dat deze verhooging alleszins billijk was. Zoo ook de verhooging der wedde van den bode ter secretarie van *f* 75 naar *f* 100.

De kosten vallend op het onderhoud van de brandspuit, ontlokte de Voorz. de opmerking, dat de in gebruik zijnde spuit in erbarmelijke toestand verkeerde. De spuit dateerde volgens Z.Ed. waarschijnlijk van vóór 200 jaar. Bij eventueel uitbrekende brand geen voldoende hulp kan worden verschaft. Ook dat de kosten, welke ook nu weer aan de spuit zouden moeten geschieden, geen afdoende maatregel was. Weshalve Z.Ed. in overweging geeft, over te gaan tot het aanschaffen van een nieuwe brandspuit.

Dhr. Sneep is van hetzelfde gevoelen, men kan nu met de spuit 6 á 7 meter hoog spuiten, dit is in den tegenwoordigen tijd niet meer voldoende. Men behoeft den haan van den toren wel niet te raken, maar het dak moet toch bestreden kunnen worden. Al ware het dat de spuit nog even goed was, als in de tijd van aanschaffing, dan nog zou ze niet meer voldoende zijn.

De Voorz. zegt dat het personeel goed geschoold is, maar zonder goede spuit, alle moeiten schipbreuk lijden. Alle leden waren eenparig met hetzelfde gevoelen, waarop besloten werd tot aanschaffing van een nieuwe spuit.

De post pro memorie uitgetrokken tot wering en stuiting van besmettelijke ziekten gaf aanleiding, dat dhr. Sneep de vraag stelde, hoe het geschapen was met de lokaliteit voor lijders van besmettelijke ziekten.

De heer Secretaris, zei toevallig een circulaire ontvangen te hebben, waarin onder verscheidene attesten van HH. Burgemeesters uit verschillende gemeenten, aanbieding wordt gedaan, voor het leveren van verplaatsbare ziekenbarakken.

De heer Sneep: Iets is er zeker noodig, zoo kan het niet blijven. De Voorz. stelt voor prijsopgave te vragen.

Dhr. Secretaris was van oordeel, dat men beter inlichting zou verkrijgen door persoonlijk te gaan zien. Z.Ed. meent voor de plaatsing van een barak een goede plaats gevonden te hebben, eigenlijk zou deze moeten blijven staan, om reden, wanneer een lijder met den tram zou worden afgezet, men onmiddellijk een plaats zou moeten hebben, ter verpleging.

Dhr. v.d. Moer is van oordeel, dat wanneer men besluiten zou om er een te bouwen van steen, daar deze niet zooveel van onderhoud zou kosten als een houten. Hiertegen was nog al eenig bezwaar, daar men van de gemeente geen grond beschikbaar had, en men dus zou moeten huren.

Dhr. Secretaris was op dat punt van oordeel, dat, wanneer men een barak zou bouwen op gehuurden grond, deze bij evt. verkoop, weder zou moeten worden afgebroken, wat de kosten nog zou verzwaren.

Dhr. Sneep: laat ons eerst prijsopgave vragen, de plaatsing is dan voor latere zorg.

Na deze discussie wordt besloten prijsopgave te vragen en persoonlijk te gaan zien.

Geen aanmerkingen meer op de rekening vallende, wordt deze goed gekeurd.

In ontvangsten geraamd op *f* 13464,88½, in uitgaven op *f* 13464,03½. Alzoo een waarschijnlijk batig slot van 85 cent.

Hiermede waren de punten van de agenda afgehandeld, waarop de vergadering in geheime zitting overging ter behandeling van bezwaarschriften tegen de hoofd.omslag.

### **Ossendrecht, 2 November 1900.**

Naar wij met genoegen vernemen, zal er a.s. Zondag 4 dezer, s'namiddags ten 4 ure, ten huize van dhr. Jac. van den Eijnden alhier, eene vergadering gehouden worden van landbouwers en



belanghebbenden, ten einde de toestand te bespreken aan de losplaats van den stoomtram, alhier en te trachten hierin verbetering te brengen. Wegens de aanhoudende regen is het daar zoo ellendig gesteld, dat men er zich geen denkbeeld van vormen kan en de paarden als het ware worden opgeofferd om zich door dien modderpoel heen te werken.

### **Begrooting Gemeente Ossendrecht over de jare 1901.**

#### *Uitgaven:*

Jaarwedde van den burgemeester *f* 450, van de wethouders *f* 100,

Presentiegelden van de leden van de Raad *f* 60.

Jaarwedde van den secretaris *f* 650, van den klerk te secretarie *f* 300, van den bode ter secretarie *f* 100, van den gemeente-ontvanger *f* 325, van de keurmeesters vleesch en visch *f* 50, van den waagmeester *f* 10,07½, van den veldwachter *f* 500, kosten van kleeding idem *f* 50, gratificatiën aan politiebeambten *f* 30, Jaarwedde van den klokkenist *f* 50, van den schatter van de drank-localiteiten *f* 25, van de telephoniste *f* 100,

Reis- en verblijfkosten voor verkiezingen *f* 12,

Kosten van schoonhouden en meubelen van het Raadhuis *f* 25, licht en brandstoffen idem *f* 50, schrijf- en bureaubehoeften *f* 50, briefporten, bodeloonen en andere kleine verschotten *f* 25, van drukwerken *f* 125, Abonnementen op Staatsblad, e.d. *f* 13,10.

Kosten registers burgerlijken stand en zegels *f* 90, kiezerslijsten *f* 50, registers en bevelschriften met zegelgelden *f* 25, van aankoop en inbinding van boekwerken *f* 20, advertentiekosten *f* 60, zegels en dergelijke *f* 12,50, van huwelijksafkondigingen *f* 20, kosten ververschingen van het stembureau *f* 25, onderhoud van wegen, pleinen, enz. *f* 800, van gemeente-toren en het uurwerk *f* 125, de pomp *f* 15, der algemeene begraafplaats en lijkenhuis *f* 40, van de weegbrug *f* 5, van het gemeentehuis *f* 25, der brandspuit en kosten van de oefeningen van het personeel *f* 75, onderhoud van het brandspuithuis en veldwachterswoning *f* 55, onderhoud der gemeente-beplantingen *f* 10, grondbelasting ongeeb. eigendommen *f* 1, renten van geldleningen *f* 2177,25, aflossing van schulden *f* 1150, jaar-wedde der onderwijzers *f* 3810, kosten onderhoud school en onderwijzerswoning *f* 150, aankoop schoolboeken, leermiddelen, enz. *f* 150, van verlichting en verwarming en van het schoonhouden der schoollokalen *f* 150, pensioenbijdrage der onderwijzers *f* 78, subsidie aan de in 1900 opgerichte bewaarschool *f* 400, jaarwedde van de geneeskundige met de armenpraktijk belast *f* 175, kosten der koepok-inenting *f* 27, kosten van verlichting der straten *f* 150, der schutterij *f* 18,11, verzekering tegen brand *f* 20, aandeel in de kwade posten op grond- en personeele belasting *f* 20, vergoeding van het Rijk van 2½ pCt. van het onzuivere bedrag der opcenten op de grond- en personeele belasting *f* 25, voorschotten aan militairen, enz. *f* 5, kosten van het nummeren der huizen *f* 5, kosten van de paarden- en veemarkt *f* 25, bestelloon van telegrammen *f* 40, onvoorziene uitgaven *f* 255, .....

Totaal *f* 13464,03½

#### *Inkomsten:*

Batig slot rekening 1899: *f* 1098,88½

40 opcenten op de hoofdsom geb. eigendommem *f* 527,15, 10 op de ongeeb. *f* 362,33.

Hoofdelijke omslag *f* 3200, hondenbelasting *f* 196, vergoeding voor de afschaffing der tollén *f* 158,10, weegloonen *f* 20,15, schoolgelden *f* 269,20, opbrengst van het vergunningsrecht *f* 400, leges *f* 38,75, uitkeeringen van het Rijk *f* 5611,90, bijdrage van het Rijk in het lager onderwijs *f* 1300, uitkeering van het Rijk ter bestrijding van jaarwedde der onderwijzers bij het lager onderwijs *f* 199,50, pensioenbijdrage der onderwijzers *f* 78, voorschotten aan militairen *f* 5.

Totaal *f* 13464,88½.

**Balans:**           Inkomsten f 13464,88½  
                           Uitgaven f 13464,03½  
                           batig slot f           0.85.

**Hoogerheide, 2 November 1900.**

Bij gunstig weer zal onze fanfare a.s. Zondag eene muzikale wandeling maken, alweer tot het bezoeken van eenige contribueerende leden (kasteleins).

Deze keer zal een flinke route genomen worden, nl. vanaf de Harmoniezaal naar Woensdrecht en verder door den polder naar het stationskoffiehuis bij J. Bastiaanse. Op den terugweg eenige stukjes muziek bij een paar leden op de Nederheide.

De Scheldezoonen kunnen nog al eens een getrouwen keer hunnen schreden naar de herberg richten, als men in aanmerking neemt, dat er jaarlijks in onze gemeente een 40 tal kasteleins bezocht moeten worden.

**Ossendrecht, 12 November 1900.**

Wegens het uitbreken van mond- en klauwzeer in de quarantaine stallen te Sandvliet, zijn niet minder dan 48 beesten van daar naar Holland teruggezonden en hier onder toezicht geplaatst in den door het Rijk gehuurden stal.

- In de gisteravond gehouden landbouwvergadering werd de circulaire omtrent het ontslag-nemen van den Voorzitter der Maatschappij van Landbouw met gesloten deuren behandeld. Na heropening werden ernstige klachten vernomen naar aanleiding van het terugvoeren van met mond- en klauwzeer besmet vee uit België en besloten onverwijld een rekest dienaangaande aan den Minister in Holland te zenden.

Na afloop der bijeenkomst meldden zich 3 nieuwe leden aan.

- 18 November. Het Rijksproefveld op de gronden van den landbouwer Jac. Jansen in den Noordpolder alhier, heeft de volgende uitkomsten opgeleverd:

bemest met,	suikergew.	gew. per H.A.
Perc. 1 stalmest	16,4 %	35.140 kg.
Perc. 2 kunstmest,sup/chili	17,1 %	40.700 kg.
Perc. 3 stal- en kunstmest	16,5 %	43.400 kg.
Perc. 4 geen bemesting	15,5 %	27.700 kg.

Landbouwers! Let wel op de bemesting en vooral op het suikergehalte en doet er uw voordeel mede!

**Sandvliet, 13 November 1900.**

Blijkens koninklijk besluit van heden is, wegens het heerschen van besmettelijke ziekten in de quarantaine stallen alhier de invoer van melkkoeien op 15 Nov. a.s. langs dit grensstation verboden.

**Ossendrecht, 16 November 1900.**

Bouwwoede. Metselaars en timmerlieden, waarvan vele uit den vreemde herwaarts gekomen, hebben hier dit jaar volop werk gehad; niet minder dan 60 nieuwe gebouwen, groot en klein, waaronder het nieuwe klooster, heerenhuizen, burger- en arbeiderswoningen, schuren, enz. zijn er in den laatsten tijd bijgebouwd, een cijfer dat nog nimmer is bereikt en getuigt van de welvaart onzer nijvere gemeente.

- Ook hier hebben verschillende landbouwers, ofschoon niet jagers, eene kosteloze vergunningsacte bekomen tot het schieten van wilde konijnen op de door hem bebouwde eigendommen.

Voor al tegen het Belgisch hoog gelegen gedeelte der gemeente wordt nogal veel geklaagd over het nadeel, dat dit schadelijk gedierte aan de veldgewassen en jonge mastbosschen

berokkent, doch of deze vergunning zal worden gegeven wordt betwijfeld, dewijl tevoren nauwkeurig wordt onderzocht, of er werkelijk van schade sprake is.

#### **Hoogerheide, 16 November 1900.**

In de vergadering van het zangkoor alhier, is met eenparige stemmen besloten, het St. Ceciliafeest te vieren op a.s. Vrijdagavond, bestaande uit een vischmaaltje en diverse bieren.

Alom hoort men de kasteleins en de bezoekers klagen over het vervroegde sluitingsuur.

Reden waarom eenigen hunner besluiten een verzoekschrift bij de Gemeenteraad in te dienen, teneinde te verkrijgen zooals voorheen zijnde het politie-uur te 11 uur.

Terecht toch vreezen zij, dat in de toekomst, met het oog op de naderende winterdagen, wanneer honderden onzer volksklasse, die terwille van den broode, genoodzaakt zijn 9 á 10 maanden van het jaar, buiten de gemeente of buitenlands te vertoeven, zich dezen getroffen maatregel waarschijnlijk zich niet welgevallen zouden laten, hetgeen den kasteleins onaangenaamheden en schade zouden kunnen veroorzaken, zoo niet hun billijk verzoek wordt ingewilligd. Onze vroede vaders zullen bij 't ontleed adres allicht inzien dat zij te goeder trouw gefaald hebben: 't geld hier toch ook een punt van algemeen belang.

#### **Ossendrecht, 16 November 1900.**

Door de Landbouwfafdeeling alhier is het volgende verzoekschrift gezonden aan Z.E. van Binnenlandsche Zaken:

Het Bestuur der 29ste Afdeeling "Ossendrecht-Woensdrecht" (N.Br. Mij van Landbouw), geeft eerbiedig te kennen;

"Dat in onze op 11 dezer algemeene vergadering ernstige bezwaren zijn ingebracht tegen het terugvoeren naar Holland van door mond- en klauwzeer aangetaste koeien, komende uit de quarantainestallen der Belgische grensgemeente Sandvliet, zooals ook thans weder op groote schaal geschiedt.

"Dat het ons zeer goed bekend is, dat het der Belgische Regeering is toegestaan, om beesten, die, na inspuiting, blijken lijdende te zijn aan tuberculose, naar Nederland terug te zenden, doch het ons onverantwoordelijk voorkomt, dat ook dieren, die in genoemde stallen, welke algemeen als broeinesten van besmetting beschouwd worden, de ziektekiemen opdoen van mond- en klauwzeer, in dien zieken toestand naar ons land worden teruggevoerd.

"Dat deze wel is waar onder toezicht worden geplaatst in den door het Rijk gehuurden stal binnen deze gemeente, doch dat dit voortdurend heen en weer voeren en aanwezig zijn van door mond- en klauwzeer aangetaste koeien een blijvend ernstig gevaar voor de gezondheid van onzen veestapel oplevert.

"Reden waarom wij U, Ed. met eerbied, doch ook met gepasten aandrang verzoeken, zoo spoedig doenlijk een einde te willen stellen aan dezen abnormalen toestand en het daarheen te leiden dat voor het vervolg de aan mond- en klauwzeer lijdende en in die stallen aanwezige beesten aldaar blijven doorzielen, zoolang tot ze weder hersteld zijn en alsdan niet meer naar Nederland mogen worden teruggevoerd, tenzij goedgekeurd en gezond verklaart door een Nederlandschen veearts.

't welk doende, enz.

De Voorzitter (get.) D. Sneep

De Secr.Penningmeester (get.) Alph. Adan.

#### **Ossendrecht, 26 November 1900.**

De Ossendrechtsche Harmonie "De Hoop" zal hare eerste winteruitvoeringen geven op Zondag 16 en Maandag 17 December a.s. in de Gemeenteschool.

- Aangezien de fabriek der firma Wittouck en Cie. hier nog ruim 1 millioen kilogram beetwortelen heeft liggen en nog deze week hare werkzaamheden wenscht te staken, wordt

dag en nacht voortgegaan met het vervoer, waartoe men op de losplaats van den stoomtram electrisch 'gloeilicht' heeft aangebracht, hetgeen een fantastisch gezicht oplevert.

#### **Woensdrecht, 17 December 1900.**

Vergadering van den Gemeenteraad op Woensdag den 19 December 1900, des voormiddags te 9½ uren.

Onderwerpen ter behandeling:

- 1 Vaststellen politieeur.
- 2 Heffen van begrafenisrechten.
- 3 Los- en ladingsplaats van den tram.

#### **Ossendrecht, 17 December 1900.**

Gisterenavond, na afloop der komedie, was er bij het sluiten der herbergen veel rumoer en kabaal op den Aanwas, en bij die gelegenheid ontving de veldwachter A. Dingemans op het onverwacht een geduchte slag tegen het voorhoofd, waarvan eene bloedende wonde het gevolg was. Tegen den dader, zekere Karel Schroeijrs uit Santvliet, werd onmiddellijk proces verbaal opgemaakt.

#### **Stukken uit de Raadsvergadering der gemeente Woensdrecht, gehouden op 19 December 1900.**

Notulen vorige vergadering: goedgekeurd.

Gift inzake geschenk H.M. de Koningin: f 24,28.

Betreffende sluitingsuur café's: 20 adressen en 200 handtekeningen voor 11 uur (23 uur) i.p.v. 10 uur. Onbeslist.

Pastoor van Mens wil begraafplaats in eigendom van de kerk. Eerder had hij gepleit om er een Lourdesgrot aan te brengen, dit in tegenzin van de Protestanten, vandaar dit eigendomsrecht.

De kerktoren wordt een beetje krakkemikkig: het ene raadslid wil ze afbreken, maar anderen vinden het een sieraad voor het dorp.

En zo komen nog enkele agenda-punten ter tafel, o.a. die school-kwestie Nieuw Borgvliet, de los- en laadplaats van de tram. dit ligt midden in het dorp (Hoogerheide), en de loc mag in het dorp geen stoom afblazen, en het is vaak een grote smeerbeol.

Na deze vergadering gaan de Heren van de Raad ten koffiehuisse "De Kroon", alwaar de benaming gekozen zal worden van de dokterswoning.

Ieder der leden had iets bedacht, sommigen in het latijn, maar de naamgeving van de heer P.J. Jacobs, viel in goede smaak.

Deze mocht zijn titel 'Duin en Zeezicht' later geprikt zien in fraai vergulde sierletters op het te plaatsen hekwerk.

Of de dokter hiermee vereerd was, is mij niet bekend, want zee en duin zijn toch tamelijk van hier ver uit het zicht.

Ossendrecht, december 2000.

Piet-Peter-Dick.



Een hele mooie foto van de gezusters Melsen

Foto met de families Jansen, Melsen en Carpentier. Wie geeft ons de juiste namen?!





← Harry en Theo Soffers  
met.....

↓ Toontje Stokmans, Catharina  
Cleiren, Maria en Paulina  
Stokmans. Fons op schoot.  
2 Militairen 1914-1918.





Geachte mijnheer Halters. Hierbij stuur ik u een foto van een kleuterklas van de bewaarschool in Ossendrecht. De tweeling zittend op de voorste rij heet Palinckx en woonde vroeger heel diep in de polder. Op de knietjes van links naar rechts: 1. Josefien Luyks (in de jaren 50 naar Den Haag vertrokken), 2. A. de Rijke, 3. Betsy van Thillo (ikzelf). Op de 2<sup>e</sup> rij 8<sup>e</sup> van links Liza Augustijn (zij is naar Zandvliet vertrokken. Gaarne uw medewerking voor de overige namen. Met vriendelijke groet M. van Tillo, Oost Groeneweg 6, 4651VX Steenberg.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

**De redactie ontving de volgende reacties op onze geplaatste fotos. Wij danken betreffende lezers hartelijk hiervoor. Hopelijk reageren nog meer lezers op onze andere geplaatste fotos.**

Namen bovenste klassefoto op blz. 32 in Tijding 2000-2 van klas 5 te Ossendrecht in 1947:

Bovenste rij v.l.n.r.: Zuster Hortense, Maria van Beeck, Thilly Melsen, Janet Jacobs, Irma Vermeulen, Cor den Ouden, Maria Vermeulen.

Tweede rij: Henriëtte Bogers, Jo van Bruggen, Dina Pijnen, Paula Soffers, Paula Koolen, Wies van Keulen.

Derde rij: Cor Koolen, Marie-Louise Jansen, Elsa Jaspers, To den Ouden, Maria van Loon, Lenie Paardekam, Thilly Vriens.

Onderste rij: Lies Koolen, Dina Meeuwis, Zus Meeuwis, Yvonne Bastiaanse, Ella van Meir, Annie Schroevers, Annie de Vos.

De onderste foto op blz. 33 van Tijding 2000-2 is een familiefoto van de familie Van Keulen-Anthonissen uit 1931. Hierop staan afgebeeld: zittend v.l.n.r.: Jan van Keulen, Arie van Keulen, kind René Jansen, Johanna Anthonissen, Cornelia van Keulen.

Staan v.l.n.r: Ida van Keulen, Adriana van Keule, Catharina van Keulen en Adrianus van Keulen.

(allen zijn inmiddels overleden)

## **SAMENSTELLING BESTUUR HEEMKUNDEKRING "HET ZUIDKWARTIER"**

**Mevr. F. Stoutjesdijk-Jansen** voorzitter  
Langeweg 39, 4641 RA Ossendrecht  
☎ 0164 - 672563

**De heer L. van den Bergh** onder-voorzitter  
Aviolandalaan 29, 4631 RP Hoogerheide  
☎ 0164 - 613339  
E-mail: kiwi@concepts.nl

**De heer J. Halters** secretaris  
Stenenhoef 2, 4641 CH Ossendrecht  
☎ 0164 - 672854

**De heer A. Mattheussens** penningmeester  
Aanwas 27, 4641 JE Ossendrecht  
☎ 0164 - 672662

**De heer C. van Beeck** bestuurslid  
Keizerstraat 44, 4645 GR Putte  
☎ 0164 - 603804

**De heer J. van den Bergh** bestuurslid  
Putseweg 36, 4631 CN Hoogerheide

**De heer J. van Loon** bestuurslid  
Kon. Wilhelminastraat 22, 4641 GS Ossendrecht  
☎ 0164 - 672782

**De heer P. Meeuwisse** bestuurslid  
De Tulp 21, 4631 AJ Hoogerheide  
☎ 0164 - 613742

**De heer A. van Veldhoven** bestuurslid  
Pottenbergen 6, 4641 HK Ossendrecht  
☎ 0164 - 674505

**De heer J. Wils** bestuurslid  
Prins Hendrikstraat 35, 4631 KB Hoogerheide  
☎ 0164 - 612447



## Contactadressen van de werkgroepen van de Heemkundekring "Het Zuidkwartier".

- |   |  |
|---|--|
| <b>1 Heemschut</b>                            | L. Timmermans , Dorpsstraat 55,<br>4634 TN Woensdrecht, tel 0164 - 612546.   |
| <b>2 Toponymie</b>                            | Vacant   |
| <b>3 't Kwartier</b>                          | J. Wils, Prins Hendrikstraat 35,<br>4631 KB Hoogerheide, tel. 0164-612447.   |
| <b>4 Distributie</b>                          | J. Halters, Stenenhoef 2,<br>4641 CH Ossendrecht, tel. 0164 - 672854.  |
| <b>5 Archeologie</b>                          | Vacant   |
| <b>6 Oude Handwerktechnieken</b>              | Mevr. V. Suykerbuyk-van Agtmaal,<br>Raadhuisstraat 114, 4631 NJ Hoogerheide,<br>tel. 0164 - 612536.                  |
| <b>7 Zanggroep</b>                            | A.A. Ots, de Wilg 31,<br>4631 DD Hoogerheide, tel. 0164 - 616020.  |
| <b>8 Redactieraad</b>                         | L.F. van den Bergh (a.i.), Aviolandalaan 29,<br>4631 RP Hoogerheide, tel. 0164 - 613339.<br>E-mail: kiwi@concepts.nl |
| <b>9 Oude talen, gezegden, spreuken, etc.</b> | W. Groffen, Pasteurstraat 51,<br>4631 LE Hoogerheide, tel . 0164 - 612441.   |
| <b>10 Evenementen</b>                         | Bestuur.   |
| <b>11 Documentatie</b>                        | J. Halters, Stenenhoef 2,<br>4641 CH Ossendrecht, tel. 0164 - 672854   |
| <b>12 Kruidentuin</b>                         | A.P. Princen, Burg. Moorsstraat 25,<br>4631 EC Hoogerheide, tel. 0164 - 620187.                                      |
| <b>13 Museum</b>                              | Mevr. F. Stoutjesdijk-Jansen, Langeweg 39,<br>4641 RA Ossendrecht, tel. 0164 - 672563                                |
| <b>14 Fotografie</b>                          | H. Verheggen, De Roos 7,<br>4631 AG Hoogerheide, tel. 0164 - 614459  |
| <b>15 Genealogie</b>                          | A. van Veldhoven, Pottenbergen 6,<br>4641 HK Ossendrecht, tel. 0164 - 674505   |
| <b>16 Creatief</b>                            | Mevr. C. Dingemans - Bogers, Molendreef 56,<br>4641 CX Ossendrecht, tel. 0164 - 672885                               |

Het bestuur verwelkomt suggesties van onze leden voor eventuele andere werkgroepen.

## INFORMATIE VOOR DE LEZER

"Tijding" is het periodiek van de heemkundekring "Het Zuidkwartier" en verschijnt 3x per jaar.

Losse nummers van "Tijding" zijn verkrijgbaar bij:

De heer .J. Halters,  
Stenenhoef 2,  
4641 CH Ossendrecht.  
☎ 0164 - 672854.

De normale afleveringen kosten f 7,-- per stuk.

Dubbeltijdingen kosten f 10,-- per stuk.

Gebruikte, in goede staat verkerende, Tijdingen kosten f 5,-- per stuk.

Inlichtingen betreffende het lidmaatschap kunnen worden ingewonnen bij:

Hr. J. Halters,  
Stenenhoef 2,  
4641 CH Ossendrecht.  
☎ 0164 - 672854.

en/of

Hr. C. van Beeck,  
Keizerstraat 44,  
4645 GR Putte.  
☎ 0164 - 603804.

De contributie bedraagt vanaf 1-1-2001 f 30,-- per jaar, per gezin. Leden woonachtig buiten de gemeente Woensdrecht wordt f 15,-- extra aan portokosten in rekening gebracht.

Nieuwe leden kunnen zich opgeven door middel van storting van de jaarcontributie ten name van penningmeester "Het Zuidkwartier" bij de Rabobank te Ossendrecht op nr. 14 05 21 436, of op gironummer 276 04 67 ten name van Heemkundekring "Het Zuidkwartier", Aanwas 27, 4641 JE Ossendrecht.

Nadruk van, of overname uit "Tijding" van een artikel of gedeelte(n) daarvan in welke vorm dan ook, is zonder toestemming van het bestuur en de schrijvers van de artikelen niet toegestaan.

De heemkundekring "Het Zuidkwartier" aanvaardt geen enkele verantwoording aangaande de stijl of de juistheid der artikelen, doch laat deze geheel voor rekening van de ondertekenaars.

### ***Oproep!***

*Beste lezers,*

*Voor de komende Tijding hopen we dat weer meerdere leden ons willen helpen om een heemkundig onderwerp uit te zoeken en te beschrijven. Gaarne uw inzending aan de redactie voor eind februari 2001. Ook zijn uw suggesties voor een artikel ten allen tijde welkom..*

*De redactie*

Op de voorplaat een fragment van  
de kaart van Jacop van Deventer,  
cartograaf 1512 - 1575, gecopieerd  
met toestemming van de uitgever,  
M. Nijhoff te 's-Gravenhage.

